

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2013

opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Ustawa o pomocy społecznej w art. 16a wprowadza od roku 2012 obowiązek przygotowania przez gminy, powiaty i samorzady województwa oceny zasobów pomocy społecznej, sporządzonej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Ocenę zasobów organy wykonawcze jednostek samorządu terytorialnego przedstawiają do dnia 30 kwietnia odpowiednio radom gmin, radom powiatów, a do dnia 30 czerwca sejmikom województw właściwych jednostek samorządu terytorialnego.

Zgodnie z ustawą pojęcie zasobów obejmuje w szczególności infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej. Ocena dotyczy osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej, rodzajów ich problemów oraz ich rozkładu ilościowego. Przedmiotowy dokument, wraz z rekomendacjami, ma stanowić podstawę uwzględnienia w planach budżetowych na przyszły rok wydatków na niezbędne inwestycje z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Przedstawione opracowanie miało w szczególności na celu zdiagnozowanie istniejących problemów w obszarze wsparcia społecznego, a także wskazanie propozycji ich rozwiązania.

SPIS TREŚCI:

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	6
SYTUACJA NA RYNKU PRACY	9
ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ	14
POMOC ŚRODOWISKOWA	17
System Pomocy Środowiskowej	17
Korzystający z pomocy społecznej	19
Powody przyznania pomocy	20
Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej	24
PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA	30
ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	32
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA	34
Wspieranie rodziny	34
Placówki wsparcia dziennego	34
Asystenci rodziny	38
Rodziny wspierające oraz grupy wsparcia	40
Pieczą zastępczą	41
Rodzinna pieczę zastępcza	41
Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej	45
Rodziny pomocowe	45
Instytucjonalna pieczę zastępcza	46
Usamodzielnienia	51
Zespół ds. pieczy i asysty rodzinnej	55
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA	58
Domy pomocy społecznej	59
Ośrodki wsparcia	61
Ośrodki wsparcia funkcjonujące w ramach MOPR Lublin	66
REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	75

MIESZKANIA CHRONIONE ORAZ INTERWENCYJNE	79
Mieszkania chronione	79
Mieszkanie interwencyjne	82
INNE ZASOBY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	83
REKOMENDACJE:	85

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Miasta Lublin powołaną do wykonywania zadań samorządu gminnego i powiatowego, w szczególności z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa. Duże znaczenie dla funkcjonowania Ośrodka mają również środki finansowe, pozyskiwane z funduszy unijnych.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami oraz zadania pomocy społecznej przyjęte do realizacji na podstawie zawartych porozumień i umów z organami administracji rządowej lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych oraz ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, a od 2012 roku również ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na rozwój systemu wsparcia społecznego oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców.

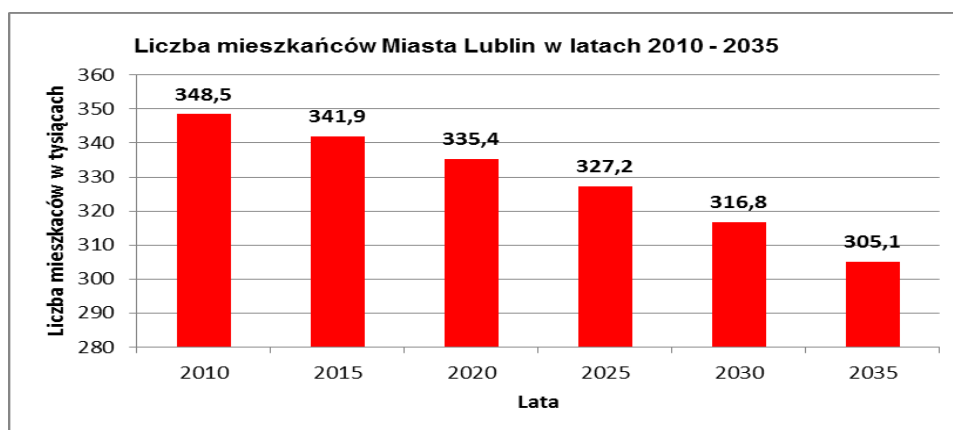
Duży nacisk położono również na współpracę ze środowiskiem lokalnym w ramach Programu Aktywności Lokalnej Mieszkańców Miasta Lublin na lata 2009 – 2013, przyjętego Uchwałą Nr 549/XXVII/2008 Rady Miasta Lublin z dnia 18 grudnia 2008r.

Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjętą Uchwałą Nr 797/XXXIII/2005 Rady Miasta Lublin z dnia 8 września 2005r..

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA¹

Zmniejszanie się liczby ludności jest obserwowane w skali całego kraju. Liczba Polaków od roku 2000, kiedy to wynosiła **38 253 955** mieszkańców, zmniejszyła się o **86 626** osób i wyniosła w roku 2009 **38 167 329** osób.² Dane i prognozy Urzędu Statystycznego, dotyczące liczby mieszkańców Miasta Lublin wskazują, że do roku 2003 liczba mieszkańców powoli rosła, po czym zaczął następować jej powolny spadek, który będzie się utrzymywał w kolejnych latach. Pierwsze symptomy tego zjawiska są widoczne już obecnie. W roku 2011 populacja Miasta Lublin wyniosła **348 567** mieszkańców, ich liczba w ciągu ostatnich 12 lat spadła o **7 843** osoby.

Wykres 1

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Urzędu Statystycznego w Lublinie

Jak wynika z danych i prognoz Urzędu Statystycznego w Lublinie, przedstawionych na powyższym wykresie, liczba mieszkańców Miasta Lublin będzie się sukcesywnie zmniejszać i osiągnie w roku 2035 wartość 305,1 tys. ludności, co oznacza, że prognozuje się w ciągu najbliższych 25.lat spadek liczby mieszkańców miasta o 43,4 tys. Spadek ten będzie spowodowany zarówno ruchem naturalnym, jak i migracjami zarobkowymi.

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2011 roku przedstawiała się następująco:

¹ Przygotowano na podstawie danych statystycznych za rok 2011. W chwili obecnej szczegółowe dane dotyczące roku 2011 nie zostały opublikowane przez Urząd Statystyczny.

² Należy jednak nadmienić, iż w porównaniu z rokiem 2008, liczba ludności w Polsce zwiększyła się o **31453**. Podobnie, jak w poprzednich latach, na tę różnicę w liczbie mieszkańców naszego kraju mają duży wpływ migracje zarobkowe –ze względu na kryzys gospodarczy panujący w krajach Unii Europejskiej (i nie tylko), w roku 2009 powróciło wiele osób, które wyjechały z kraju w celach zarobkowych po 2004 roku.

- **wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 452** osoby, co stanowiło 16,2% populacji;
- **wiek produkcyjny (18-64 - mężczyźni; 18-59 - kobiety) – 226 743** osoby, co stanowiło 65,05% populacji;
- **wiek senioralny (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety) – 65 372** osoby, co stanowiło 18,75% populacji.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2003 – 2011.

wiek	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
przedprodukcyjny	65 274	63 194	61 522	59 979	58 618	57 652	57 089	56 410	56 452
produkcyjny	238 375	238 952	238 306	236 827	235 163	233 446	231 314	229 132	226 743
senioralny ³	52 914	53 852	55 139	56 677	58 025	59 364	61 037	62 908	65 372
Razem:	356 563	355 998	354 967	353 483	351 806	350 462	349 440	348 450	348 567

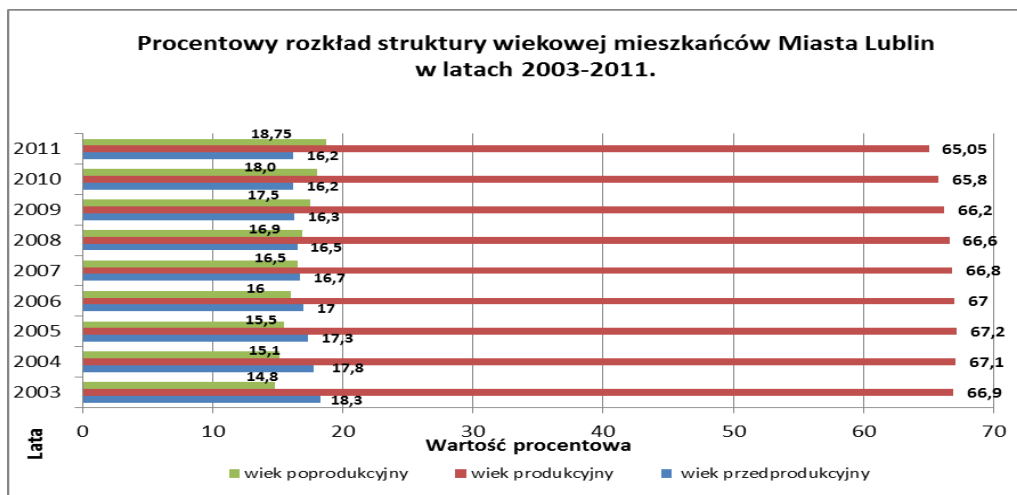
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Powyższa tabela jednoznacznie wskazuje, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2003 – 2011 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia), zwiększyła się z **52 914** do **65 372**.

Jeszcze w roku 2003 osoby w wieku przed podjęciem aktywności zawodowej stanowiły 19,1%, zaś osoby w wieku emerytalnym 14,5%. Natomiast w roku 2011 odpowiednio 16,2% w stosunku do 18,75%. W okresie zaledwie 8. lat odwróceniu uległ procentowy udział osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej populacji. W omawianym okresie odsetek osób w wieku emerytalnym w stosunku do całości społeczeństwa lubelskiego zwiększył się o 3,91%. Należy zwrócić uwagę na prognozowany spadek liczebności populacji mieszkańców Miasta Lublin przy jednoczesnym starzeniu się społeczeństwa.

³ Po zakończeniu aktywności zawodowej (65 i więcej - mężczyźni, 60 i więcej - kobiety)

Wykres 2

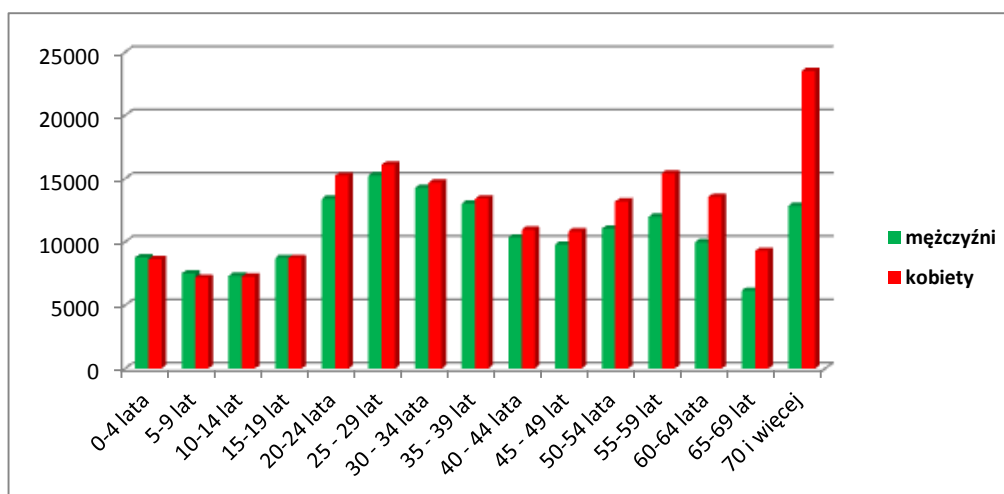

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Dane przedstawione na Wykresie 3 obrazują, jak kształtuje się różnica pomiędzy liczbą mężczyzn i kobiet w poszczególnych grupach wiekowych. Analizując poniższy wykres należy stwierdzić, że tylko w grupach wiekowych od 0 do 19 lat występuje niewielka przewaga liczby mężczyzn nad liczbą kobiet. W pozostałych grupach liczba kobiet jest większa. Różnica ta nasila się zwłaszcza w grupach 50-54 lata, 55- 59 lat, 60-64 lata, 65 i więcej lat, a więc wśród osób tuż przed emeryturą, jak i w wieku emerytalnym. Wśród osób w wieku po zakończeniu aktywności zawodowej dominują kobiety – stanowią one 71% (46 366 osób) w wieku emerytalnym, zaś mężczyźni stanowią 29% (19 006 osób) ogółu mieszkańców Miasta Lublin w wieku emerytalnym.

Wykres 3

Mieszkańcy Miasta Lublin z podziałem na grupy wiekowe i płeć w 2011 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Sytuacja na rynku pracy w Mieście Lublin pogarsza się w stosunku do lat ubiegłych. Obecnie odczuwamy bardziej dotkliwie efekt spowolnienia gospodarczego. Co prawda miesiące wiosenno - letnie przynoszą sezonowy spadek stopy bezrobocia - w czerwcu stopa bezrobocia obniżyła się do 9,3% z 10% w lutym 2012r.; jednakże od miesiąca czerwca do grudnia wzrosła o 0,5 pkt proc.

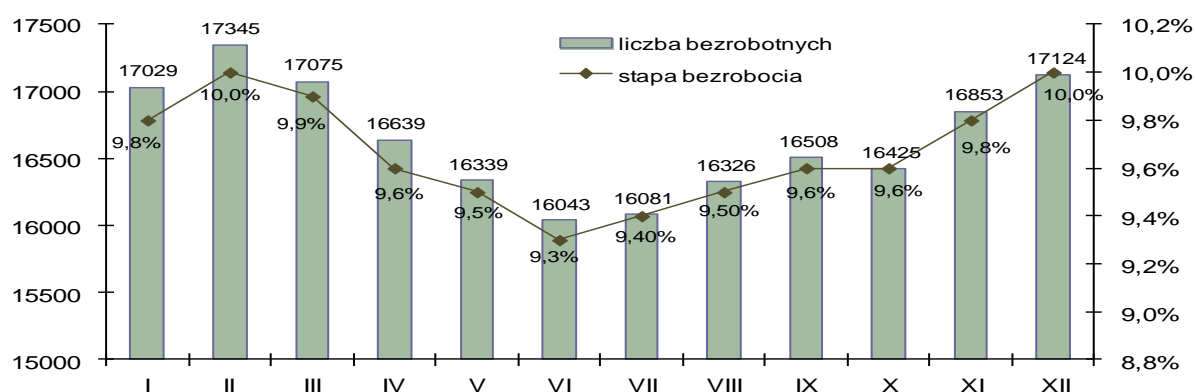
Tabela 2. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lubin.

Wyszczególnienie	Lata poprzednie		Rok oceny 2012	PROGNOZA ¹⁾	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
RYNEK PRACY					
Bezrobotni ogółem	16.080	16.102	17.124	17.900	18.100
Bezrobotni długotrwale ogółem	8.231	8.976	9.528	10.024	10.100
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	1.696	1.648	1.791	1.879	1.900

Źródło: Opracowanie MUP

Liczba bezrobotnych w końcu grudnia 2012 roku wynosiła 17.124 osoby i w porównaniu do końca grudnia 2011 roku wzrosła o 1.022 osoby. W 2012 roku liczba bezrobotnych w Lublinie wahała się w granicach 16.043-17.345 osób. Natomiast w 2011 roku liczba bezrobotnych na terenie miasta Lublina wahała się w granicach 15.397-17.388 osób. Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2012r. kobiety stanowiły połowę 50,2% (tj. 8.592 kobiety) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że w stosunku do 2011r. odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem zmniejszył się o 1,3%.

Wykres 4. Stopa bezrobocia i poziom bezrobocia w poszczególnych miesiącach 2012 r.

Źródło: Opracowanie własne MUP na podstawie sprawozdania MPiPS-01.

W okresie 12 miesięcy 2012 roku zarejestrowało się 17.892 osoby bezrobotne, natomiast wyłączono z ewidencji bezrobotnych 16.870 osób.

Na przestrzeni 2012 roku zostało zarejestrowanych 17.892 osoby bezrobotne (o 553 osoby mniej niż w 2011r.), z czego 4.531 osób rejestrowało się po raz pierwszy i 13.361 bezrobotnych po raz kolejny.

W 2012 roku 13.361 osób powracało do rejestracji po raz kolejny po zakończeniu udziału w programie aktywizacji zawodowej, tj. 1 osoba po odbytych pracach interwencyjnych, 1.248 osób po odbytym stażu, 265 osób po szkoleniu i 249 osób po pracach społecznie użytecznych oraz 11 osób po zakończeniu indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego lub kontraktu socjalnego.

W 2012 r. z ogółu 16.870 wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych – 7.086 osób (42,0% ogółu wyrejestrowanych) podjęło pracę, z tego 6.569 osób pracę niesubsydiowaną i 517 osób pracę subsydiowaną. Spośród bezrobotnych, podejmujących pracę subsydiowaną, 64 osoby zostały skierowane do prac interwencyjnych, 364 osoby podjęły działalność gospodarczą, 87 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy.

W 2012 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 1.483, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia, osiągnęła poziom 270. W okresie sprawozdawczym 282 osoby rozpoczęły prace społecznie użyteczne oraz 27 osób rozpoczęło realizację indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostało wyłączonych 5.652 osoby (tj. 31,6% ogółu wyrejestrowanych). Dobrowolną rezygnację ze statusu potwierdziło 991 osób, tj. o 14 osób mniej niż w roku ubiegłym. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego (60 lat – kobieta, 65 lat – mężczyzna) wyłączono 113 osoby, z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych - 104 osoby oraz z innych przyczyn 528 osób.

Według ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia z 2004 roku, w szczególnej sytuacji na rynku pracy są:

- osoby bezrobotne do 25 roku życia – 2.211 osób;
- osoby długotrwale bezrobotne – 9.528 osób oraz bezrobotni po zakończeniu kontraktu socjalnego – 13 osób;
- osoby powyżej 50 roku życia – 4.104 osób;
- osoby bez kwalifikacji zawodowych - 6.070 osób, bez doświadczenia zawodowego – 5.242 osób lub wykształcenia średniego – 7.164 osób;
- osoby bezrobotne samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia - 1.676 osób;

- osoby bezrobotne, które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia – 268 osób;
- osoby bezrobotne niepełnosprawne – 1.007 osób.

Powyższe dane statystyczne dotyczą stanu na koniec grudnia 2012 roku.

Ważnym problemem rynku pracy w m. Lublin jest czas pozostawania bez pracy zarejestrowanych bezrobotnych. Długotrwale bezrobotni mają największe trudności z ponownym podjęciem pracy, grupa ta jest w dużo większym stopniu narażona na depryzację, doświadcza negatywnych konsekwencji psychicznych, co dodatkowo zmniejsza aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia. Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostają w jakiś sposób odizolowane od reszty społeczeństwa, a długotrwale bezrobocie dodatkowo utrwala to poczucie wykluczenia.

MUP organizując szkolenia i zajęcia aktywizacyjne w Klubie Pracy wspierał bezrobotnych w poszukiwaniach zatrudnienia, poprzez wskazanie najlepszych sposobów poszukiwania pracy, a także przez indywidualne porady dotyczące predyspozycji zawodowych oraz ukazanie istoty aktywności indywidualnej w procesie poszukiwania pracy. Ponadto udział w takich spotkaniach ma na celu praktyczne zastosowanie nabytych umiejętności. W 2012 roku w szkoleniach z zakresu umiejętności poszukiwania pracy i zajęciach aktywizacyjnych uczestniczyło 214 osób długotrwale bezrobotnych.

Miejski Urząd Pracy w Lublinie swoimi usługami stara się objąć osoby bezrobotne kompleksowo. Najlepsze efekty daje podejście indywidualne, czyli zajęcie się każdą osobą odrębnie i z pełnym zaangażowaniem. Dzieje się tak w ramach Indywidualnego Planu Działania, będącego formą aktywizacji osób bezrobotnych, objęcie podstawowymi usługami rynku pracy, wspieranie instrumentami rynku pracy mającymi na celu zatrudnienie bezrobotnego. W 2012 roku Indywidualnym Planem Działania zostało objęte 3.750 osób długotrwale bezrobotnych.

Lublin jest miastem o szczególnie dużym natężeniu osób długotrwale bezrobotnych - 55,6% ogółu zarejestrowanych. Osoby długotrwale bezrobotne są szczególnie wspierane przez MUP w Lublinie. W 2012 roku MUP w Lublinie objął tę grupę różnymi formami wsparcia. Pomoc opierała się głównie na nabywaniu przez bezrobotnych praktycznych umiejętności do wykonywania pracy poprzez wykonywanie zadań w miejscu pracy, bez nawiązywania stosunku pracy oraz na kierowaniu bezrobotnych na subsydiowane miejsca pracy. W 2012r. staż rozpoczęło 539 osób, prace społecznie użyteczne - 245 osób długotrwale bezrobotnych, natomiast środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymało

153 osoby. Prace interwencyjne rozpoczęło 44 osoby. Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego na wyposażonym stanowisku pracy – 27 osób. Kwalifikacje zawodowe poprzez udział w szkoleniu podnosiło 127 osób długotrwale bezrobotnych. Blisko 2.100 osób długotrwale bezrobotnych podjęło pracę.

Uwzględniając potrzeby osób bezrobotnych i pracodawców, MUP w Lublinie był organizatorem Targów Pracy, w których wzięło udział ponad 130 wystawców (pracodawców i instytucji rynku pracy) z terenu miasta i województw ościennych. Wystawcy dysponowali ponad 1000 miejsc pracy w różnych zawodach i specjalnościach, przede wszystkim z branż: handlowej, usługowej, budowlanej, finansowej. Imprezę odwiedziło ok. 7000 osób.

Z myślą o młodzieży uczącej się, ale również o osobach bezrobotnych i poszukujących pracy, Miejski Urząd Pracy w Lublinie zorganizował „Dzień Kariery 2012” w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery pod hasłem „Praca: zawód czy kompetencje”. Ideą przewodnią tegorocznego Dnia Kariery było zapoznanie się uczestników z tzw. "żywym zawodem", czyli z czynnościami zawodowymi związanymi z istotą danego stanowiska pracy. Wśród 34 wystawców swoją ofertę prezentowały: szkoły techniczne, zawodowe, biura karier wyższych uczelni, instytucje szkoleniowe oraz urzędy pracy.

W 2012 roku w celu aktywizacji społeczno – zawodowej kobiet długotrwale bezrobotnych, MUP w Lublinie realizował Program Specjalny *Liga Aktywnych Kobiet* kierowany do kobiet długotrwale bezrobotnych posiadających zawód uzyskany na podstawie wykształcenia zasadniczego zawodowego lub średniego, do których zastosowane dotychczas usługi i instrumenty rynku pracy nie przyniosły efektu zatrudnieniowego. Kobiety objęto kompleksową opieką poradnictwem zawodowym, szkoleniami indywidualnymi, stażami i pośrednictwem pracy.

W wyniku analiz populacji osób bezrobotnych, zarejestrowanych w MUP w Lublinie, planuje się realizację programu specjalnego, kierowanego dla osób do 30 roku życia.

Ponadto w 2013 roku planuje się m. in.:

1) wspieranie przedsiębiorczości poprzez:

- dofinansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej uruchamianej przez osoby bezrobotne;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla bezrobotnych;

- kontynuację działań Punktu Informacyjno - Konsultacyjnego dla pracodawców, przy MUP w Lublinie;

- organizację Targów Pracy i Edukacji oraz Dnia Kariery;

- kontynuację współpracy z Lubelską Fundacją Rozwoju w Lublinie, w zakresie prowadzenia punktu informacyjnego dla osób zamierzających rozpocząć działalność gospodarczą i przedsiębiorców w siedzibie MUP;

- realizację projektów finansowanych z EFS dotyczących wsparcia dla przedsiębiorców;

- współpracę z różnymi partnerami rynku pracy i edukacji, w zakresie promowania przedsiębiorczości oraz udział pracowników MUP w seminariach, konferencjach, debatach, Dniu Kariery;

- promocję i kształtowanie przez liderów klubu pracy i doradców zawodowych postaw przedsiębiorczych osób bezrobotnych w ramach zajęć aktywizacyjnych i porad grupowych;

- organizację cyklicznych spotkań członków Klubu Pracodawców;

- organizację kolejnej edycji Konkursu Pracodawca Roku;

2) wsparcie osób z grup szczególnego ryzyka (młodzież wchodząca na rynek pracy, osoby starsze powracające na rynek pracy, osoby niepełnosprawne) w tym z uwzględnieniem Regionalnego Planu Działań 2013, poprzez:

- umożliwienie zdobycia lub zaktualizowania doświadczenia zawodowego (staże);

- dostęp do środków publicznych na finansowanie uruchomienia działalności gospodarczej;

- umożliwienie dopasowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

3) kontynuację działań partnerskich, mających na celu m.in. promowanie rozwoju lokalnego Lublina, budowę społeczeństwa obywatelskiego oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób pozostających bez pracy, w tym: w szczególnie trudnej sytuacji na rynku poprzez:

- organizację cyklicznych spotkań przedstawicieli trójsektorowego Lubelskiego Partnerstwa Publiczno-Społecznego;

- kontynuację uczestnictwa w spotkaniach Lubelskiego Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Ekonomii Społecznej;

- upowszechnianie informacji na temat dostępnych form wsparcia dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz ich zamieszczanie na stronie internetowej MUP w zakładce: Projekty innych instytucji;

- aplikowanie wspólnie z organizacjami pozarządowymi o dodatkowe środki finansowe z UE na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób pozostających bez pracy.

ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 190 osób**. Najwyższy stan zatrudnienia notuje się w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie – 505 osób, w Domach Pomocy Społecznej – 453 osób, a w ośrodkach wsparcia 232 osoby.

Tabela 3 - Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych. pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin ⁴

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE	505	42,44
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	453	38,06
OŚRODKI WSPARCIA	232	19,50

Tabela 4. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
KADRA KIEROWNICZA						
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	1	.	4	4	4	.
W tym: kobiety	2	.	4	4	4	.
W tym:						
Wykształcenie wyższe	3	.	4	4	4	.
W tym: kobiety	4	.	4	4	4	.
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	5	.	3	3	3	.
W tym: kobiety	6	.	3	3	3	.
PRACOWNICY SOCJALNI						
Ogółem	7	.	182	181	181	.
W tym: kobiety	8	.	168	167	167	.
W tym wybrane kategorie pracowników socjalnych:						
Wykształcenie wyższe	9	.	118	119	119	.

⁴ Dane na podstawie sprawozdania MPiPS – 03 za 2012 rok oraz danych własnych.

W tym: kobiety	10	.	106	106	106	.
Wykształcenie średnie	11	.	64	62	62	.
W tym: kobiety	12	.	62	61	61	.
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	13	.	31	32	32	.
W tym: kobiety	14	.	30	31	31	.
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	15	.	12	20	20	.
W tym: kobiety	16	.	12	20	20	.
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	17	.	10	14	14	.
W tym: kobiety	18	.	8	12	12	.
POZOSTALI PRACOWNICY:						
Ogółem	19	.	278	320	320	.
W tym: kobiety	20	.	207	244	244	.
W tym wybrane kategorie pozostałych pracowników						
Wykształcenie wyższe	21	.	198	259	259	.
W tym: kobiety	22	.	164	195	195	.
Wykształcenie średnie	23	.	79	59	59	.
W tym: kobiety	24	.	43	48	48	.
Inne	25	.	1	2	2	.
W tym: kobiety	26	.		1	1	.

Kadrę pomocy społecznej w MOPR tworzą między innymi pracownicy socjalni (w tym m. in. specjaliści pracy socjalnej, starsi pracownicy socjalni). Stan zatrudnienia w 2012 roku wynosił 191 pracowników socjalnych, co stanowi 38,43 % ogółu pracowników jednostki, w tym w sekcjach pracy socjalnej (w terenie) **181** pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisem ustawowym (art.110 ust. 11 Ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 65,35% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 10,30% posiada wykształcenie wyższe zawodowe. Spośród 382 osób z wykształceniem wyższym 119 ukończyło również

studia podyplomowe. W 2012 roku, 48 osób stanowiących 9 % ogółu pracowników jednostki, kontynuowało naukę celem podwyższenia swoich kwalifikacji zawodowych.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin liczba mieszkańców Lublina wynosiła **330 409 osób** (stan wg meldunku na pobyt stały na dzień 31 XII 2012r.) oraz **14 361** osób zameldowanych na pobyt czasowy. Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 165 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku.

Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym zrealizowany.

Tabela 5. Kadra Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie - zatrudnienie pomocnicze.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Wolontariusze	1	90	88	82	120	120
Zatrudnienie subsydiowane (staże, roboty publiczne, prace interwencyjne i inne)	2	.	23	36	.	.

POMOC ŚRODOWISKOWA

System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest w formie wypłaty świadczeń finansowych oraz pracy socjalnej, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej. Działania pracowników pionu pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób, rodzin do przezwycięzania trudnej sytuacji życiowej, wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działań zaprojektowanych w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzających do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji, w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu, w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje na temat występujących w rodzinie problemów, zasobów i ograniczeń rodziny oraz jej otoczenia umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do sytuacji, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane, w oparciu o rozeznaną przez pracownika sytuację, działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę jak i pracownika socjalnego.

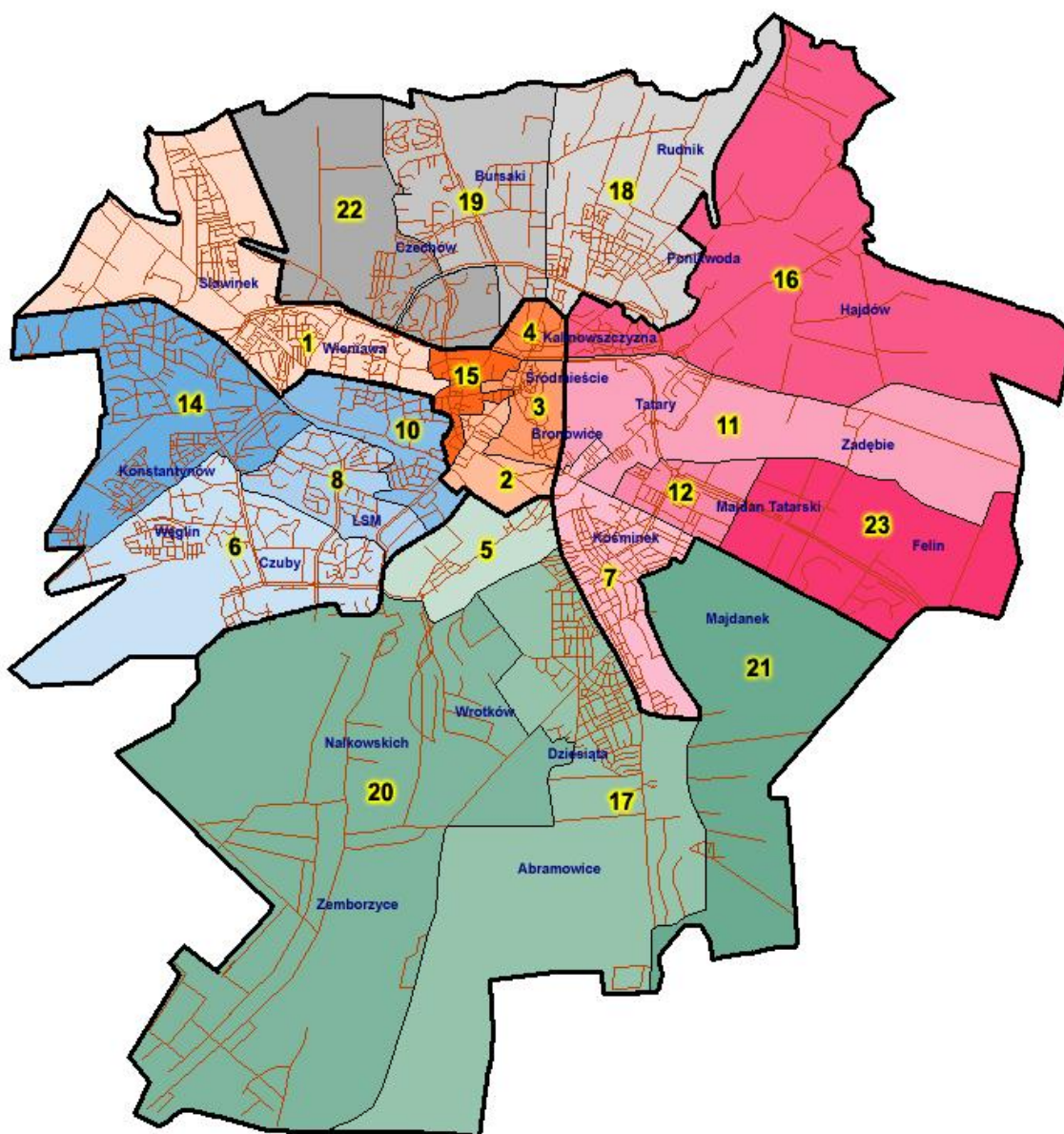
Na terenie miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2012 funkcjonuje ogółem 21 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

W ramach pomocy środowiskowej podopieczni mogą również korzystać z pomocy ośrodków wsparcia:

- Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych przy ul. Młyńskiej 18,
- Centrum Aktywności i Rozwoju Seniora, ul. Nałkowskich 114,
- Centrum Aktywności Środowiskowej, przy ul. Antoniny Grygowej 4 B
- Centrum Interwencji Kryzysowej przy ul. Probostwo 6A⁵

⁵ Uchwałą Nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 roku Centrum Interwencji Kryzysowej będące dotychczas komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie z dniem 1 stycznia 2013 roku zaczęło funkcjonować, jako jednostka organizacyjna pomocy społecznej Miasta Lublin.

Mapa 1 – System pomocy środowiskowej w 2012 roku na terenie Miasta Lublin

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 1 - Głowackiego 35
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 2 - Narutowicza 74
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 3 - Jezuicka 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 4 - Lubartowska 59/2
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 15 - Chopina 11/4

Filia Nr 2 - ul. Kresowa 9

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 7 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 11 - Montażowa 16
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 12 - Startowa 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 16 - Towarowa 19
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 23 - Jagiełły 16

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I - 4

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 6 - Jutrzenki 6
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 8 - Mieszka I - 4
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 10 - Głęboka 11
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 14 - Zana 14

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 18 - Koryznowej 2c
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 19 - Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 22 - Paganiniego 12

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 5 - Piekarska 27
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 17 - Róży Wiatrów 1
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 20 - Nałkowskich 114
- Sekcja Pracy Socjalnej Nr 21 - Zdrowa 14

- 1 Centrum** Interwencji Kryzysowej, ul. Probstowo 6A
- 2 Specjalistyczna** Poradnia dla Rodzin, ul. Popieluszki 28E
- 3 Centrum** Aktywizacji i Rozwoju Seniorów, ul. Nałkowskich 114
- 4 Centrum** Aktywności Środowiskowej, ul. Grygowej 4B
- 5 Dzienny** Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Młyńska 18
- 6 Świetlica** socjoterapeutyczna, ul. Głęboka 11
- 7 Świetlica** socjoterapeutyczna nr 2, ul. Piekarska 27

Korzystający z pomocy społecznej

Z pomocy MOPR w 2012 roku skorzystało ogółem 11 668 rodzin. W odniesieniu do 2011 roku liczba rodzin spadła o 392 rodzin, a spadek liczby osób w rodzinach wyniósł jedynie 7, co świadczy o zmianie struktury rodzin korzystających z pomocy. Ponad połowę rodzin (55%) korzystających z pomocy środowiskowej w 2012 roku tworzą rodziny prowadzące jednoosobowe gospodarstwa domowe – **6 381** osób, **3 751** to rodziny wychowujące dzieci. Łącznie wsparciem objętych zostało 23 551 osób. Oznacza to, iż pomocą społeczną objętych jest 6,8% mieszkańców miasta.

Tabela 6. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2010	Rok 2011			
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA					
Liczba osób	1	23 948	23 558	23 551	23 544
W tym: osoby długotrwale korzystające	2	6 959	9 379	9 195	9 015
Liczba rodzin	3	12 175	12 060	11 668	11 289
Liczba osób w rodzinach	4	23 948	23 558	23 551	23 544
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE					
Liczba osób	5	13 908	13 599	12 767	11 986
W tym: osoby długotrwale korzystające	6	5527	6955	6380	5852
Liczba rodzin	7	10 572	9 940	9 159	8 439
Liczba osób w rodzinach	8	21 255	19 540	18 815	18 117
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	9	7 801	8 148	7 571	7 035
Liczba rodzin	10	7 619	7 918	7 467	7 042
Liczba osób w rodzinach	11	16 005	15 883	15 722	15 563
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE NIEPIENIĘŻNE					
Liczba osób ogółem	12	7 169	7 110	7 120	7 130
Liczba rodzin	13	5 292	5 214	5 185	5 156
Liczba osób w rodzinach	14	11 964	11 910	12 222	12 542
WYBRANE KATEGORIE OSÓB, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA					
KOBIETY					
WIEK 0-17					
Liczba osób	17	3 503	3 599	3 567	3 535
W tym: osoby długotrwale korzystające	18	792	1 368	1 382	1 396
WIEK PRODUKCYJNY					

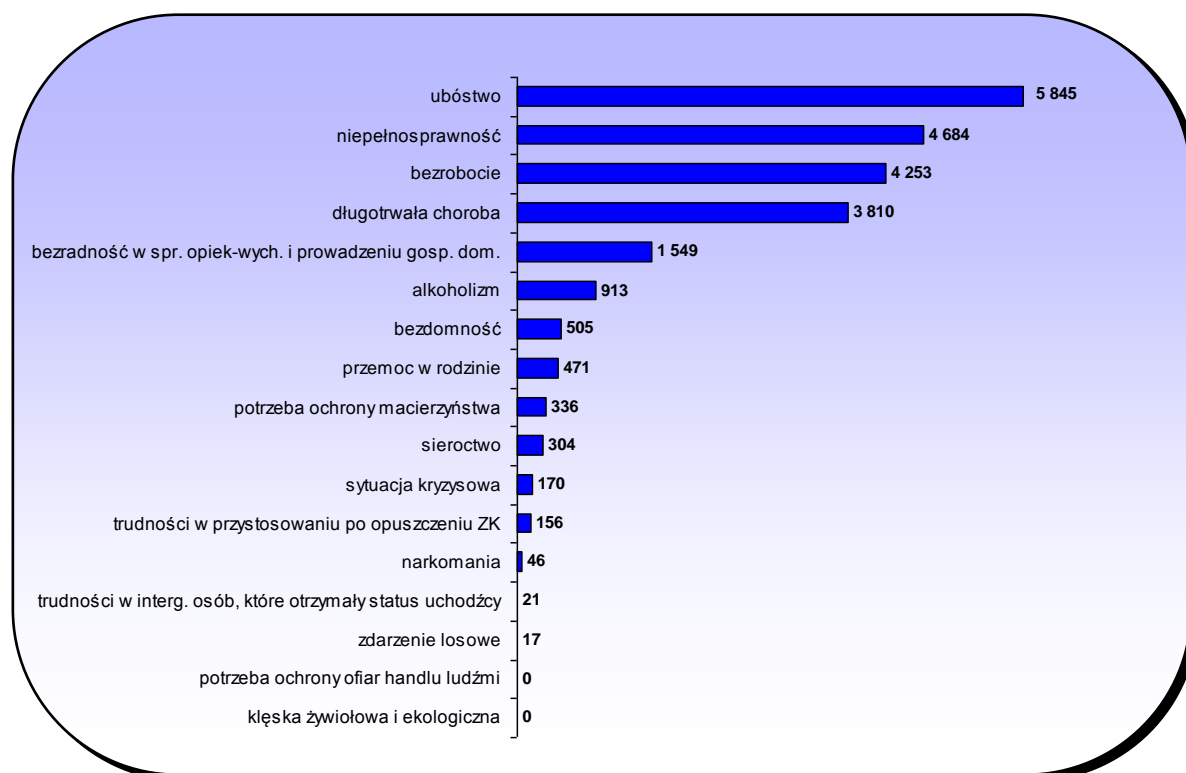
Liczba osób	19	6 641	6 489	6 539	6 589
W tym: osoby długotrwale korzystające	20	1 959	2 713	2 617	2 524
WIEK EMERYTALNY					
Liczba osób	21	2 327	2 247	2 110	1 981
W tym: osoby długotrwale korzystające	22	1 244	1 312	1 213	1 121
MĘŻCZYŹNI					
WIEK 0-17					
Liczba osób	23	3 678	3 712	3 764	3 817
W tym: osoby długotrwale korzystające	24	790	1 370	1 448	1 530
WIEK PRODUKCYJNY					
Liczba osób	25	7 159	6 932	6 981	7 030
W tym: osoby długotrwale korzystające	26	1 857	2 288	2 215	2 144
WIEK EMERYTALNY					
Liczba osób	27	641	592	589	586
W tym: osoby długotrwale korzystające	28	317	328	320	312

Powody przyznania pomocy

Dominującym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, realizowanych przez MOPR, jest ubóstwo. Pomoc z tego tytułu otrzymało 5 842 rodziny (liczące 11 377 osób). Drugim znaczącym problemem jest niepełnosprawność dotycząca 4 684 rodziny, trzecim bezrobocie, które stało się powodem do korzystania z pomocy przez 4 253 rodziny. Na kolejnych miejscach notuje się problemy długotrwałej lub ciężkiej choroby, które dotyczą 3 810 rodzin oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 1 549 rodzinach.

Należy zaznaczyć, że niejednokrotnie, wymienione problemy współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją. W przypadku ubóstwa należy wskazać, że mimo, iż występuje ono, jako dominujący problem, jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Wykres 5. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2012 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania MPiPS 03 za 2012 r.

Osoby bezrobotne, korzystające z pomocy Ośrodka, w znacznej części to osoby bez kwalifikacji (bez zawodu) lub z kwalifikacjami na poziomie średnim lub zasadniczym. Ponadto dużo osób bezrobotnych posiada zdezaktualizowane kwalifikacje, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy dodać, że w związku ze wzrostem popytu na pracę, długość okresu pozostawania bez zatrudnienia jest silnie skorelowana, zarówno z kwalifikacjami jak i motywacją do znalezienia pracy. Osoby wykształcone, a także posiadające umiejętności i kwalifikacje dostosowane do potrzeb rynku, pozostają w rejestrze bezrobotnych krócej niż pozostali, jednakże najważniejszym czynnikiem jest chęć do podjęcia pracy. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym m.in. z alkoholizmem. Fakt ten odzwierciedlają dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą w przypadku problemu bezrobocia i alkoholizmu.

Pomimo tendencji spadkowej ogólnej liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej obserwowany jest nieznaczny 0,83% wzrost liczby rodzin dotkniętych problemem bezrobocia. Podobną sytuację odnotowano w przypadku alkoholizmu. W skali wszystkich rodzin korzystających z pomocy MOPR, rodziny, w których zdiagnozowano

uzależnienie od alkoholu, stanowią 7,82% ogółu. Niemniej, w ocenie pracowników socjalnych, z problemem alkoholowym boryka się 11,17% rodzin korzystających ze wsparcia pomocy społecznej. Obserwowana jest tendencja wzrostu liczby osób ryzykownie spożywających alkohol i pijących szkodliwie. Wzrost zjawiska bezrobocia i uzależnienia przekłada się na zauważalny ponad 100% wzrost liczby rodzin dotkniętych przemocą, która jest zawsze wynikiem wielu różnych, nakładających się czynników. Na znaczący wzrost liczby rodzin ze zdiagnozowaną przemocą może mieć wpływ nie tylko zwiększenie występowania samego zjawiska, ale większa wiedza, wrażliwość i świadomość społeczna.

Pomimo nieznacznego spadku, nadal znaczącym problemem jest niepełnosprawność, która dotyka 40% rodzin korzystających z pomocy. W 2012 roku zaobserwowano spadek liczby rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności przy jednoczesnym wzroście liczby rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą.

Częstym powodem korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność, utrzymująca się od kilku lat na podobnym poziomie. Bezdomność jest zazwyczaj problemem wieloaspektowym, współlistnieje z innymi problemami takimi jak uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, z problemami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, z brakiem możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Tabela 7. Powody przyznania pomocy.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2010	Rok 2011			
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA					
UBÓSTWO					
Liczba rodzin	1	6 146	6 162	5 845	5 544
Liczba osób w rodzinach	2	12 343	11 606	11 377	11 153
BEZROBOCIE					
Liczba rodzin	3	4 182	4 218	4 253	4 288
Liczba osób w rodzinach	4	10 104	9 942	10 465	11 016
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
Liczba rodzin	5	5 485	5 061	4 684	4 335
Liczba osób w rodzinach	6	9 024	8 249	7 955	7 671
DLUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA					
Liczba rodzin	7	3 978	3 741	3 810	3 880

Liczba osób w rodzinach	8	6 631	5 867	6 367	6 910
BEZRADNOŚĆ (PROBLEMY)					
Liczba rodzin	9	2 529	2 591	1 549	926
Liczba osób w rodzinach	10	5 376	5 438	4 281	3 370
ALKOHOLIZM					
Liczba rodzin	11	843	903	913	923
Liczba osób w rodzinach	12	1 286	1 371	1 352	1 333
NARKOMANIA					
Liczba rodzin	13	36	50	46	42
Liczba osób w rodzinach	14	50	95	79	66
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA					
Liczba rodzin	15	276	292	336	387
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ					
Liczba rodzin	16	78	104	132	168
BEZDOMNOŚĆ					
Liczba rodzin	17	556	620	505	411
Liczba osób w rodzinach	18	634	716	564	444
OPUSZCZENIE ZAKŁADU KARNEGO					
Liczba rodzin	19	174	159	156	153
Liczba osób w rodzinach	20	266	253	225	200
ZDARZENIA LOSOWE					
Liczba rodzin	21	50	41	17	17
Liczba osób w rodzinach	22	104	107	41	41
KLĘSKI ŻYWIÓLOWE I EKOLOGICZNE					
Liczba osób	23	0	0	0	0
SIEROCTWO					
Liczba rodzin	24	473	464	304	304
Liczba osób w rodzinach	25	1 534	1 579	884	884
PRZEMOC W RODZINIE - OFIARY PRZEMOCY					
Liczba rodzin	26	241	234	471	471
Liczba osób w rodzinach	27	637	697	1 303	1 303
PRZEMOC W RODZINIE - SPRAWCY PRZEMOCY					
Liczba osób	28	53	41	0	0
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI					
Liczba osób	29	0	0	0	0

Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

W 2012 roku świadczenia pieniężne przyznano decyzją **12 767 osobom** (w 9 159 rodzinach liczących ogółem 18 815 osób) Jest to o 832 osoby mniej niż w roku 2011. Liczba świadczeniobiorców od lat sukcesywnie spada.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych celowych – tę formę pomocy przyznano 6 665 osobom. Z zasiłków jednorazowych skorzystało ogółem 52% odbiorców pomocy finansowej. Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału. Przeciętna wartość pomocy w formie świadczeń celowych wyniosła **950 zł** na osobę.

Znaczna była również liczba osób korzystających z zasiłków okresowych - wynosiła **3 929** i była wyższa o 313 osób, w stosunku do 2011 roku. Wśród zasiłkobiorców najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 3 352 osoby i kolejno - osoby dotknięte niepełnosprawnością - 362 osoby, długotrwałą chorobą - 283 osób oraz 3 osoby z powodu możliwości utrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła **246,72 zł**. Przeciętny okres otrzymywania świadczenia przez rodzinę (lub osobę) wynosił 5 miesięcy w roku.

W 2012 roku jedynie o 2 osoby, w stosunku do roku 2011, roku spadła liczba zasiłkobiorców otrzymujących zasiłki stałe. Obecnie wynosi ona 2 179 osób, przy czym 1 887 osób w tej grupie to osoby samotnie gospodarujące. Średnia wysokość miesięcznego zasiłku stałego wyniosła 391 zł. Każdy ze świadczeniobiorców otrzymywał to świadczenie przeciętnie przez 10 miesięcy w roku.

Znaczącą grupą odbiorców pomocy są świadczeniobiorcy usług opiekuńczych⁶. W analizowanym okresie ostatnich 3 lat, zaobserwowano stopniowy spadek liczby osób korzystających z tej formy pomocy. W przypadku usług opiekuńczych i specjalistycznych opiekuńczych (zadanie własne gminy) odnotowano spadek liczby osób w 2012 roku o 7,24 %,

⁶ Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje pomocy lub w ośrodkach wsparcia takich jak środowiskowe domy samopomocy, kluby samopomocy, dzienne domy pomocy. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

a w 2011 roku o 5,85% w stosunku do roku poprzedniego. Podobną tendencję zaobserwowano w przypadku liczby świadczeń (odpowiednio 8,56% w roku 2012 i 2,88% w 2011 roku). W przypadku kwoty świadczeń nastąpił w 2012 roku spadek o 8,60%, w stosunku do roku poprzedniego, a 6,96% wzrost w 2011 roku wynikał ze zmiany ceny usług. Wyraźnie zaznacza się spadek liczby osób, świadczeń i ich wartości w przypadku usług specjalistycznych oraz dla osób z zaburzeniami psychicznymi w roku 2011 (spadek liczby osób o 21,70%, liczby świadczeń o 72,89%, kwoty świadczeń o 65,38% oraz średniej rocznej liczby świadczeń na osobę o 65,38%). Powodem odnotowanych spadków danych dotyczących usług specjalistycznych oraz dla osób z zaburzeniami psychicznymi był fakt znaczącego wzrostu ceny świadczenia w 2011 roku z 12 na 17 zł, a także zdaje się być powiązany z rosnącą liczbą osób (o 27 w odniesieniu do 2010 roku) objętą wsparciem środowiskowych domów samopomocy, w których to osoby mogą liczyć na szersze, kompleksowe wsparcie nakierowane na zwiększenie samodzielności życiowej i rozwijanie umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego oraz funkcjonowania w życiu społecznym. W roku 2012 liczba osób korzystających z tego typu usług pozostała na tym samym poziomie, a w przypadku liczby i kwoty świadczeń zaobserwowano ponad 10% wzrost w stosunku do roku 2011.

Pomimo faktu, iż dane demograficzne wskazują na starzenie się społeczeństwa, analiza powodów przyznania pomocy wskazuje na stopniowe zmniejszanie się liczby osób, które mają problemy związane z podeszłym wiekiem (2010 r.-2007 osób, 2011 r.-1791 osób, 2012r.-1579 osób). Podobną tendencję można zauważyć w przypadku problemu niepełnosprawności, którą odnotowano w przypadku 5 838 osób w 2010 roku, 5 367 w 2011 roku oraz 5 111 w 2012 roku. Powodem odnotowanych spadków danych dotyczących usług, poza faktem znaczącego wzrostu ceny świadczenia w 2011 roku, są starania pracowników socjalnych w kierunku zaangażowania członków rodziny w opiekę nad osobą wymagającą pomocy. Przedstawione zależności dotyczące usług na przestrzeni lat 2010-2012 przedstawia poniższa tabela ⁷:

⁷ Opracowanie własne na podstawie danych działu finansowo-księgowego MOPR w Lublinie

Tabela 8 – Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2010-2012

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Średnia roczna liczba świadczeń na osobę	Średnia wysokość świadczenia
	usługi specjalistyczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)				
2010	106	134 575	1 614 894	1270	12
2011	83	36 482	620 185,50	440	17
2012	85	40 230	683 808	473	17
usługi opiekuńcze i specjalistyczne opiekuńcze (zadanie własne)					
2010	1555	847 114	7 833 118,80	545	9,25
2011	1464	822 755	8 378 596,50	562	10,18
2012	1358	752 330,50	7 658 149,50	554	10,18
w tym: usługi specjalistyczne opiekuńcze					
2010	142	61 156	611 560,00	431	10
2011	120	50 357	654 621,50	420	13
2012	129	44 531,50	578 870,50	345	13

Usługi opiekuńcze stanowią szczególną formę świadczonej pomocy, kierowane są do osób w większości niezamożnych, w podeszłym wieku oraz borykających się z różnego rodzaju schorzeniami i jak wskazują posiadane dane są oczekiwaną formą wsparcia.⁸ Dane dotyczące populacji miasta Lublin wskazują, iż osób w wieku emerytalnym stale przybywa, niepokojącym, zatem wydaje się stały spadek liczby rodzin objętych pomocą. W przeprowadzonej analizie danych SI POMOST wynika, że seniorzy stanowią 80% świadczeniobiorców usług w 2012 roku. Należy przyjąć założenie, iż taka sytuacja nie wynika z braku zapotrzebowania na oferowane usługi, ale z faktu, iż bardzo niskie kryterium dochodowe znacznie ogranicza liczbę osób uprawnionych do korzystania z bezpłatnej pomocy.

⁸ „Usługi związane z opieką i pomocą w podstawowych czynnościach życiowych, stanowiły trzeci blok tematyczny w prowadzonych badaniach. Poziom znajomości tego rodzaju usług oraz zapotrzebowanie środowiska seniorów były bardzo wysokie. Ponad 70% badanych wykazywało chęć korzystania z tego typu usług. Największe zainteresowanie seniorów budziły usługi sprzątanania, usługi pralnicze, kulinarne – gotowania i/lub dowozu posiłków oraz ogólnie definiowane usługi opiekuńcze. W tym obszarze pojawił się też wyraźnie aspekt wspierania bezpośrednio osób starszych oraz wspierania rodziny w opiece i pielęgnacji seniorów.” – *Program Wsparcia i Aktywizacji Seniorów na terenie Miasta Lublin w 2012 roku (str. 30)*. Na podstawie badań ankietowych wśród mieszkańców, którzy utożsamiają się z osobą „seniora” przeprowadzonych w czerwcu 2011 roku na terenie Miasta Lublin. Badana populacja obejmowała 208 osób w wieku od 57 do 89 lat.

Tabela 9. Formy udzielanej pomocy⁹

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
		Rok 2010	Rok 2011		
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
ZASIŁEK STAŁY					
Liczba osób	1	2 230	2 181	2 179	2 177
Liczba świadczeń	2	21 785	21 561	21 317	21 076
Kwota świadczeń w złotych	3	8 065 972	8 043 862	8 336 703	8 640 205
W tym:					
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących					
Liczba osób	4	1 926	1 920	1 887	1 855
Liczba świadczeń	5	19 010	18 975	18 704	18 437
Kwota świadczeń w złotych	6	7 432 299	7 453 190	7 689 980	7 934 293
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie					
Liczba osób	7	325	302	320	339
Liczba świadczeń	8	2 775	2 586	2 613	2 640
Kwota świadczeń w złotych	9	633 673	590 672	646 723	708 093
ZASIŁEK OKRESOWY					
Liczba osób	10	3 901	3 616	3 929	4 269
Liczba świadczeń	11	20 501	18 870	20 593	22 473
Kwota świadczeń w złotych	12	4 768 974	4 312 448	5 080 673	5 985 751
W tym:					
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia					
Liczba osób	13	3 263	3 112	3 352	3 611
Liczba świadczeń	14	16 477	15 786	17 220	18 784
Kwota świadczeń w złotych	15	3 963 684	3 720 806	4 391 640	5 183 420
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby					
Liczba osób	16	362	277	283	289
Liczba świadczeń	17	1 063	900	896	892
Kwota świadczeń w złotych	18	212 368	164 538	168 983	173 548
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności					
Liczba osób	19	379	307	362	427
Liczba świadczeń	20	1 416	1 307	1 543	1 822
Kwota świadczeń w złotych	21	266 109	240 538	309 971	399 446
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego					

⁹ Na podstawie sprawozdań MPIPS-03

Liczba osób	22	9	3	3	3
Liczba świadczeń	23	14	5	5	5
Kwota świadczeń w złotych	24	4 198	701	1 381	1 381
ZASIŁEK CELOWY OGÓLEM					
Liczba osób	25	6 830	6 471	6 665	6 865
Kwota świadczeń w złotych	26	5 888 591	6 011 438	6 329 905	6 665 243
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ					
POSIŁEK					
Liczba osób	27	4 789	4 793	4 862	4 932
Liczba świadczeń	28	677 088	678 464	693 505	708 879
Kwota świadczeń w złotych	29	3 507 167	3 540 007	4 355 832	5 359 671
W TYM: DLA DZIECI					
Liczba osób	30	3 540	3 688	3 807	3 930
Liczba świadczeń	31	459 942	449 375	463 021	477 081
Kwota świadczeń w złotych	32	1 890 169	1 821 833	1 943 954	2 074 261
SCHRONIENIE					
Liczba osób	33	303	286	291	296
Liczba świadczeń	34	54 001	55 745	44 410	35 380
Kwota świadczeń w złotych	35	966 573	951 777	965 490	979 401
UBRANIE					
Liczba osób	36	0	0	0	0
Liczba świadczeń	37	0	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	38	0	0	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU					
Liczba osób	39	50	56	66	78
Liczba świadczeń	40	50	56	66	78
Kwota świadczeń w złotych	41	85 858	104 631	118 548	134 316
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	42	697	756	753	750
Liczba świadczeń	43	6 642	7 205	7 287	7 370
Kwota świadczeń w złotych	44	13 561 461	14 754 796	15 628 700	16 554 364
PRACA SOCJALNA					
Liczba rodzin	45	12 175	12 060	11 668	11 289
Liczba osób w rodzinach	46	23 948	23 558	23 551	23 544
INTERWENCJA KRYZYSOWA					
Liczba rodzin	47	93	79	202	202
Liczba osób w rodzinach	48	204	199	549	549

KONTRAKT SOCJALNY					
Liczba osób ogółem z zawartym kontraktem	49	1 023	821	722	847
W tym: liczba osób z kontraktem w Klubie Integracji Społecznej	50	14	20	14	11

Pomocą w formie pracy socjalnej objęto 23 551 osób (z 11 668 rodzin korzystających z pomocy środowiskowej, a także pełniących funkcję rodzin zastępczych, wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych, repatriantów i cudzoziemców). Wyłącznie pracą socjalną objęto 2 509 rodzin. Objęto, zatem pomocą w tej formie wszystkie rodziny korzystające z pomocy. Praca socjalna stanowi jedno z najważniejszych narzędzi pracy z klientami, szczególnie ważne wydaje się, zatem, aby jej jakość i skuteczność była na jak najwyższym poziomie. Istotne jest, zatem dalsze szkolenie i doskonalenie umiejętności pracowników socjalnych.

PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

Poradnictwo specjalistyczne udzielane jest w ramach działań podejmowanych przez pracowników Centrum Interwencji Kryzysowej oraz Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

Szczególną rolę odgrywa **Centrum Interwencji Kryzysowej**, które do 31 grudnia 2012 roku było komórką organizacyjną MOPR, funkcjonującą w pionie ds. wsparcia społecznego, realizującą zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających ich bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu, poprzez umieszczanie w mieszkaniu interwencyjnym. Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

W roku 2012 r. w Centrum Interwencji Kryzysowej udzielono ogółem **13 268** porad, w tym: 5 865 porad w kontakcie bezpośrednim, 390 konsultacji telefonicznych, 42 internetowych oraz przez całodobowy telefon zaufania – 6 971.

Działania podejmowane w CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo wychowawczych, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są w **Specjalistycznej Poradni dla Rodzin**.¹⁰

W 2012 roku, z pomocy Specjalistycznej Poradni dla Rodzin, skorzystało 708 rodzin - o 120 rodziny więcej, niż w 2011 roku. Łączna liczba osób, które zostały objęte wsparciem Specjalistycznej Poradni Rodzin wyniosła 1 818 (w tym 163 dzieci).

¹⁰ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela **bezpłatnej pomocy** osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

Tabela 10. Osoby korzystające z usług Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA					
Liczba osób korzystających	1 639	1 420	1818	1 697	2 097

Działania terapeutyczne realizowane były w formie terapii rodzinnej – 274 osób, terapii małżeńskiej – 95 osób, terapii indywidualnej – 498 osób, terapii pedagogicznej – 108 osób. Łącznie w 2012 roku przeprowadzono w poradni 4523 sesje terapeutyczne.

W ramach działań Poradni przeprowadzono szereg spotkań psychoprofilaktycznych, skierowanych do m.in. dla rodzin utworzonych przez byłych wychowanków, trening umiejętności wychowawczych dla rodzin, dla rodzin zastępczych - integracyjne, dla małżeństw (umiejętności komunikacyjne), dla dzieci z trudnościami w adaptacji szkolnej, dla wolontariuszy, młodzieży akademickiej i indywidualnych profesjonalistów.

Tabela 11. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok oceny 2012	Potrzeby	
		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
JEDNOSTKI SPECJALISTYCZNEGO PORADNICTWA			
Wartość nakładów ogółem:	486 838	442 500	549 500
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	486 838	442 500	549 500
Dotacje z budżetu państwa	0	0	0

W związku z bardzo dużą ilością osób oczekujących na pomoc psychologiczną i pedagogiczną (czas oczekiwania na rozpoczęcie terapii wynosi ok. 2 miesiące) budżet roku 2013 jest zbyt niski o kwotę 56 000 zł, na którą składa się 20 000zł brakujących do utrzymania aktualnego stanu zatrudnienia w poradni (2 osoby mają umowy do września w związku z niedoborami budżetowymi) oraz 36 000 zł potrzebnych na kolejny etat psychoterapeuty (aktualny okres oczekiwania na przyjęcie do terapii to około 8 tygodni). Stały wzrost zapotrzebowania na usługi poradni pozwala prognozować dalszą potrzebę wzrostu zatrudnienia w roku 2014 o kolejny etat (36 000 zł) oraz wzrost kosztów funkcjonowania poradni o 15000 zł, co oznacza, iż na 2014 rok niezbędny budżet wynosiłby o 107 000zł więcej, niż obecny, czyli 549 500 zł.

ZASIŁKI RODZINNE I FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Tabela 12. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny 2012	Prognozy roku następnego	
	Rok 2010	Rok 2011			
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH (bez dodatku z tyt. urodzenia)					
Liczba rodzin	1	11 143	10 335	9 824	9 324
Kwota świadczeń w złotych	2	26 770 684	24 696 557	23 682 300	24 260 570
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE					
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE					
Liczba świadczeń	3	7 190	10 518	14 933	12 187
Kwota świadczeń w złotych	4	3 725 095	5 457 852	7 735 422	6 724 435
POMOC RZĄDOWA DLA OSÓB POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE, POMOC RZĄDOWA DLA NIEKTÓRYCH OSÓB POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE ORAZ DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO					
Liczba świadczeń	5	x	1 484	7 056	3 946
Kwota świadczeń w złotych	6	x	148 400	705 600	394 600
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY					
Liczba świadczeń	7	x	x	x	3 171
Kwota świadczeń w złotych	8	x	x	x	1 648 859
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY					
Liczba świadczeń	9	77 894	79 492	81 585	83 539
Kwota świadczeń w złotych	10	11 917 782	12 162 276	12 482 505	12 781 428
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA DZIECKA					
Liczba świadczeń	11	1 281	1 189	1 072	981
Kwota świadczeń w złotych	12	1 281 000	1 189 000	1 072 000	981 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA DZIECKA					
Liczba świadczeń	13	3 499	3 621	3 277	3 178
Kwota świadczeń w złotych	14	3 499 000	3 621 000	3 277 000	3 178 000
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO					
Liczba rodzin	15	3 166	3 225	3 959	4 103
Kwota świadczeń w złotych	16	19 998 519	20 786 237	21 473 991	22 252 128
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO					
Liczba osób	17	356	567	838	845
Kwota świadczeń w złotych	18	160 223	260 417	388 319	420 045
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO					
Liczba osób	19	590	867	1 172	1 229
Kwota świadczeń w złotych	20	773 883	1 196 028	1 550 858	1 764 180

W latach 2010 – 2012 zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia - zasiłku rodzinnego oraz dodatków do tego zasiłku, pomimo podwyższenia progu dochodowego, uprawniającego do otrzymania w/w świadczeń nie przewiduje się wzrostu liczby rodzin uprawnionych do zasiłku rodzinnego.

Natomiast w przypadku świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłku pielęgnacyjnego, jak i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, liczba osób uprawnionych sukcesywnie wzrasta. Największy wzrost liczby osób uprawnionych oraz nakładów poniesionych na realizację Ośrodka odnotował przy świadczeniu pielęgnacyjnym. Wzrost liczby wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych na przestrzeni ostatnich trzech lat kształtował się na poziomie od 42 do 46% (wskaźnik wzrostu dany rok do roku poprzedniego). W roku bieżącym zmiany wprowadzone ustawą z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 1548) powinny znacząco wpłynąć na spadek liczby wypłacanych świadczeń pielęgnacyjnych. Ustawa przewiduje podzielenie na dwie grupy uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego i w miejsce jednego rodzaju świadczenia wprowadza dwa: świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy.

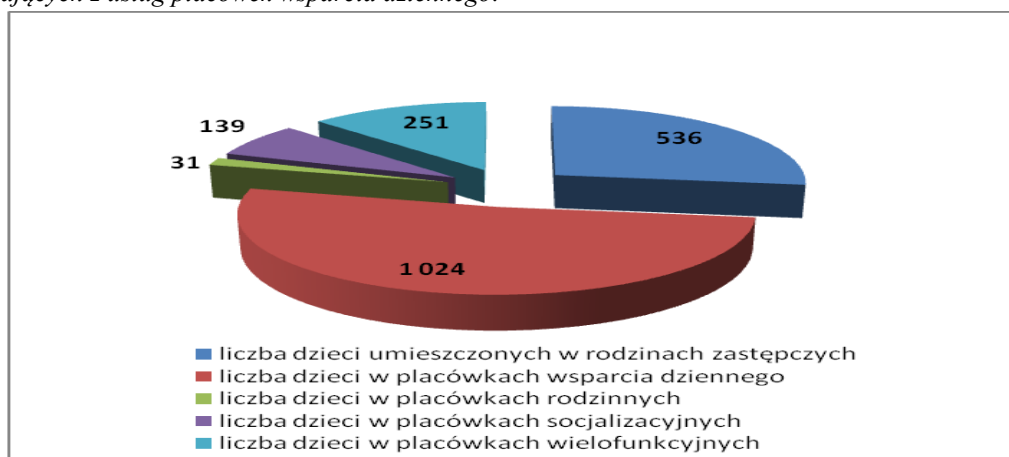
Przewiduje się, że do świadczenia pielęgnacyjnego od m-ca lipca 2013 r. uprawnionych będzie 46,56% osób uprawnionych na starych zasadach, natomiast z pozostałych wg. ostrożnych szacunków, pozostanie 70% uprawnionych ze względu na wprowadzenie kryterium dochodowego dla osób rezygnujących z zatrudnienia w związku z opieką nad osobą inną niż dziecko własne, lub przysposobione. Stąd wynika, że do specjalnego zasiłku opiekuńczego z uprawnionych na starych zasadach do świadczenia pielęgnacyjnego od m-ca lipca 2013 r. pozostanie 37,41%. Daje to spadek liczby uprawnionych o 16% od m-ca lipca 2013 r.

Dochody z tytułu zwrotu przez dłużników alimentacyjnych należności z tytułu wypłacanych świadczeń alimentacyjnych oraz zaliczki alimentacyjnej, do 2011 roku wykazywały tendencję spadkową, natomiast w 2012 roku tendencja ta została przełamana, jednakże z uwagi na brak obiektywnych przesłanek warunkujących wzrost ściągłości zadłużenia, brak jest podstaw do przewidywania dalszych wzrostów w tym zakresie.

Podnieść należy, że środki na wypłatę świadczeń rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego, finansowane są z budżetu państwa i jest to kwota w całości pokrywająca potrzeby. Na koszty obsługi ustawodawca przewidział środki z budżetu państwa na poziomie 3% zrealizowanych wypłat dla świadczeniobiorców. Jednak jest to kwota niewystarczająca i co roku konieczne jest współfinansowanie tych zadań ze środków własnych Miasta.

WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

Wykres 6. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i korzystających z usług placówek wsparcia dziennego.

Opracowanie własne MOPR

Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. z 2011r. nr 149 poz. 887 z późn. zm.). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może także uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego. Na terenie Miasta Lublin wszystkie placówki wsparcia dziennego (24) prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami, lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny, dobrowolny. W niektórych przypadkach dziecko może zostać skierowane do placówki przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej: zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań.

Są prowadzone w formie:

- kół zainteresowań,
- świetlic,

- klubów, ognisk wychowawczych.

W latach 2011 i 2012 w Lublinie funkcjonowały **24** placówki wsparcia dziennego¹¹. Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2008 – 2012 odpowiednio¹²:

- 2008 rok - **29** placówek, **1418** dzieci,
- 2009 rok - **29** placówek, **1222** dzieci,
- 2010 rok - **25** placówek, **873** dzieci,
- 2011 rok - **24** placówki, **1001** dzieci,
- 2012 rok – **24** placówki, **1024** dzieci.

Analizując powyższe dane należy podkreślić, że po gwałtownym spadku liczby dzieci korzystających z oferty placówek w 2010 roku (o 349 dzieci w porównaniu do 2009 roku), w roku 2011 nastąpił ponowny wzrost (o 128 dzieci), podobnie w roku 2012, wzrost o kolejne 23 dzieci.

Tabela 13. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DZIENNE PLACÓWKI WSPARCIA						
Liczba placówek	1	27	26	24	24	24
Liczba miejsc	2	804	759	719	700	700
Liczba osób korzystających	3	920	1 051	1 024	.	.

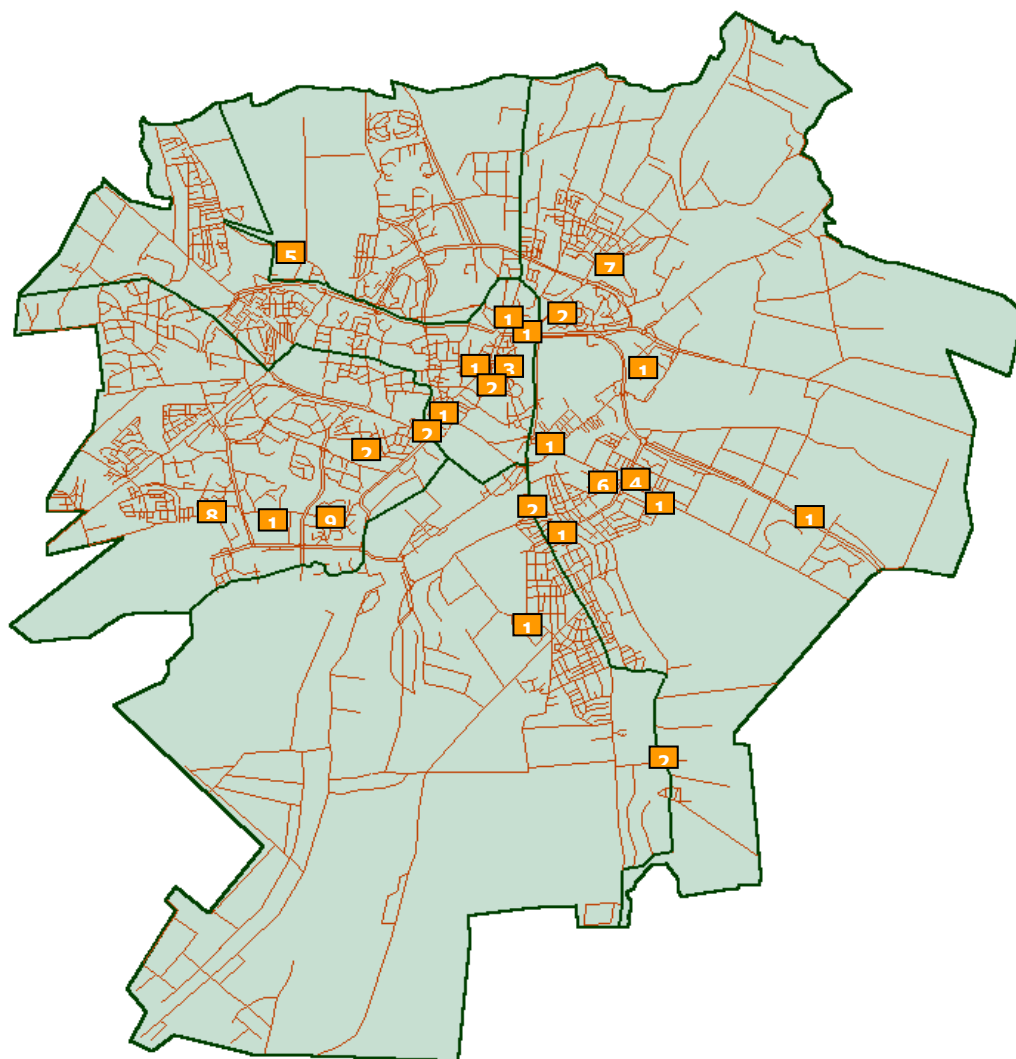
W 2012 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 21 placówek wsparcia dziennego prowadzonych w formie opiekuńczej. Placówki te dysponują 640 miejscami. W roku 2012 z ich usług skorzystało 918 dzieci.

Placówki wsparcia dziennego w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjnych, psychoprofilaktycznych oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię. Na terenie Miasta Lublin funkcjonowały 3 placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej. Placówki te dysponują 79 miejscami. W roku 2012 z ich usług skorzystało 106 dzieci.

¹¹ Źródło: Sprawozdania MPiPS-03

¹² Źródło: Sprawozdania MPiPS-03

Mapa 2. Rozmieszczenie placówek wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2012 roku.

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1 Dom św. Józefa dla Dzieci i Młodzieży. Ognisko Wychowawcze, ul. ks. M. Słowikowskiego 1a
- 2 Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio, ul. Kalinowszczyzna 3
- 3 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego, ul. Królewska 10
- 4 Klub Młodzieżowy, ul. Łąbedzia 15
- 5 Świetlica św. Brata Alberta, ul. Willowia 15
- 6 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Maksymiliana, ul. Dr. Męcz. Majdanka 27
- 7 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii p.w. św. Antoniego Padewskiego, ul. Kasztanowa 1
- 8 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii p.w. Św. Urszuli Ledóchowskiej, ul. Biedronki 13
- 9 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Rodziny, ul. Radości 13
- 10 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza przy Parafii Św. Michała Archanioła, ul. Fabryczna 19
- 11 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza "Promyk", ul. Odlewnicza 11a
- 12 Ośrodek Młodzieżowy Nr 1, ul. Kunickiego 128
- 13 Ośrodek Młodzieżowy Nr 2, ul. ks. M. Słowikowskiego 1

- 14 Świetlica Opiek.-Wych. Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, ul. Krak. Przedmieście 1
- 15 Świetlica Integracyjna "Razem", ul. Doświadczalna 46
- 16 Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka", ul. Jutrzenki 1
- 17 Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza "Sokolik", ul. Pogodna 19
- 18 Świetlica Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży "con amore", ul. Róży Wiatrów 9
- 19 Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, ul. Narutowicza 54
- 20 Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza "Misericordia", ul. Głuska 138
- 21 Placówka Wsparcia Dziennego "CIUCHCIA", ul. Kunickiego 35

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 22 Specjalistyczny Ośrodek Opiek.-Wych. "Domostwo Amigoniańskie", ul. Jaworowskiego 12
- 23 Ośrodek Terapeutyczny, ul. Narutowicza 74a
- 24 "AGAPE CLUB", ul. Bernardyńska 5

Placówki wsparcia dziennego funkcjonują na podstawie umów zlecających ich prowadzenie, które zostały zawarte w 2008 roku i obowiązują do dnia 31 marca 2013 roku. Do wszystkich umów zawartych w 2008, 2009 i 2010 roku między Miastem Lublin

i poszczególnymi uprawnionymi podmiotami prowadzącymi wsparcia dziennego zostały przygotowane i wprowadzone aneksy na mocy których udzielone zostały dotacje na dofinansowanie działalności placówek w roku 2012.

W roku 2012 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało 1 056 000zł.

Tabela 14. Średni miesięczny koszt prowadzenia placówki wsparcia dziennego(w zł).

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBĘ KORZYSTAJĄCĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH					
Placówki wsparcia dziennego	95	100	86	85	90

Należy zaznaczyć, iż istotne znaczenie dla jakości pracy placówek wsparcia dziennego mają zbyt niskie nakłady finansowe na ich działalność. Dofinansowanie ze strony Miasta z roku na rok jest coraz niższe. W 2009 roku wysokość dofinansowania stanowiła kwota 1 405 510zł a w roku 2013 - 1 030 000zł. Również średni miesięczny koszt na 1 osobę (dziecko) uczestniczące w zajęciach potwierdza coraz niższy poziom dotacji. Trudno jest za tak skromne środki pozyskać i utrzymać w placówce odpowiednio przygotowaną kadrę oraz zapewnić dzieciom atrakcyjną ofertę zagospodarowania wolnego czasu. Za uzasadnione należy uznać systematyczne zwiększanie środków finansowych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego.

Potrzeby w tym zakresie szacuje się na ok. 1 700 000zł.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, poza placówkami opiekuńczymi i specjalistycznymi, przewiduje **nową formę funkcjonowania placówki wsparcia dziennego, w postaci pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę** poprzez działania animacyjne i socjoterapeutyczne. Ma tu szerokie zastosowanie pedagogika podwórkowa, czyli praktyczna działalność wychowawcza, mająca spontaniczny i środowiskowy charakter.

Większość czynów przestępczych nieletni popełniają w grupach, w czasie i miejscu poza zasięgiem oddziaływania rodziców i szkoły. Terenem swoistej edukacji przestępczej jest ulica/podwórko, a nieletni sprawcy na ogół nie uczestniczą w żadnej zorganizowanej działalności pozalekcyjnej czy pozaszkolnej.

Ze względu na komercjalizację instytucji kultury, sportu i rekreacji oraz znaczne niedofinansowanie szkolnych zajęć pozalekcyjnych, w najbliższym czasie nie można spodziewać się radykalnej poprawy i rozwoju środowiskowej infrastruktury, niezbędnej do zagospodarowania niekontrolowanych rejonów wolnego czasu. A zatem powstaje miejsce dla rozwoju pedagogiki podwórkowej.

Rekomendacje:

- **doskonalenie metodyki pracy z dzieckiem (dobór takich metod pracy, by dzięki nim, poprzez dziecko, pozytywnie oddziaływać również na pozostałych członków rodziny),**
- **zatrudnianie specjalistów (animatorów) o wysokich kwalifikacjach oraz zapewnienie im możliwości ustawicznego podnoszenia kwalifikacji,**
- **zapewnienie odpowiednich szkoleń dla kadry pracującej z dziećmi,**
- **systematyczne zwiększanie środków finansowych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego, by stały się dla dzieci atrakcyjną alternatywą spędzania czasu wolnego,**
- **zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój pracy z dzieckiem w jego naturalnym środowisku rówieśniczym (pedagogika podwórkowa).**

Poza w/w placówkami wsparcia dziennego, prowadzonymi przez podmioty pozarządowe, w strukturach Filii Nr 3 i Filii Nr 5 MOPR funkcjonują **światlice socjoterapeutyczne**, które mają do dyspozycji łącznie 30 miejsc. Są to:

1. Światlica socjoterapeutyczna, ul. Głęboka 11;
2. Światlica socjoterapeutyczna nr 2, ul. Piekarska 27.

Przeznaczone są dla dzieci w wieku od 7-15 lat, mają na celu świadczenie pomocy dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym, niewydolnych wychowawczo oraz wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju.

Asystenci rodziny

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodzinom, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, na wniosek pracownika socjalnego, może zostać przydzielony asystent

rodziny (art. 11 ust 3,4). Asystent prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę

W 2012 r. w Lublinie zatrudnionych było 20 asystentów rodziny. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania Miasto Lublin w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej „Asystent rodziny 2012 r.” pozyskało środki finansowe w kwocie 296 846,73zł. Ogółem wydatki na zatrudnienie asystentów rodziny wyniosło 453 428,31zł.

W okresie od miesiąca maja do grudnia usługami asystenta objętych zostało łącznie 310 rodzin niewydolnych wychowawczo, z czego z 6 rodzinami zakończono pracę, ze względu na osiągnięcie celów, z 11 zaprzestano współpracy z powodu braku akceptacji przez rodzinę takiej formy pomocy, natomiast z 7 ze względu na brak efektów. Sześciu rodzinom zmieniono asystenta na inną formę wsparcia. Pod opieką jednego asystenta pozostawało średnio 15 rodzin.

Od stycznia 2013 roku, ze względu na zakończenie programu rządowego „Asystent rodziny 2012”, w Zespole ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych pozostaje 10 asystentów rodziny. Maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte ich pracą, zgodnie z zapisami ustawy, wynosi, zatem 200.

Z przeprowadzonego rozpoznania oraz sporządzonych prognoz wynika, iż w 2013r. wsparcia asystenta rodziny będą wymagały 253 rodziny, w 2014r. liczba ta wzrośnie do 328 rodzin, zaś w 2015r do 360 rodzin. Wskazane dane uwzględniają zapisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które wskazują, iż od 2015r. przyznanie asystenta rodziny staje się obligatoryjne, gdy po analizie sytuacji rodziny, dokonanej przez pracownika socjalnego zostanie stwierdzona konieczność zapewnienia takiej formy wsparcia.

Koniecznym jest, zatem zwiększanie do ok. 20 liczby zatrudnionych asystentów rodziny w kolejnych latach, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Rekomendacje:

- **zwiększanie do 20 liczby zatrudnionych asystentów rodziny do roku 2015,**
- **zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie ciągłości zatrudnienia asystentów rodziny,**
- **zapewnienie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji,**
- **zorganizowanie dla asystentów rodziny grup samopomocowych w celu zapobiegania zjawisku wypalenia zawodowego.**

Rodziny wspierające oraz grupy wsparcia

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem będzie, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Do końca 2012 roku, ze względu na brak rodzin zainteresowanych, na terenie Miasta Lublin nie została ustanowiona ani jedna rodzina wspierająca. Istnieje, zatem pilna potrzeba rozpropagowania informacji w tym zakresie, zmierzająca w konsekwencji do wyłaniania chętnych rodzin w kolejnych latach. Zakładając, że tą formą pomocy obejmowane będą rodziny ze szczególnie trudnymi problemami, zdiagnozowane jako dysfunkcyjne, do 2015 roku należy ustanowić do 15 rodzin wspierających. W celu realizacji tego zadania koniecznym jest zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów umów zawieranych z rodzinami wspierającymi.

Istnieje również potrzeba organizowania grup wsparcia dla rodzin z problemem niewydolności wychowawczej oraz grup wsparcia dla dzieci wychowujących się w takich rodzinach. W pierwszym półroczu 2013 roku asystenci rodziny zatrudnieni w Zespole ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zajmą się wyłonieniem kandydatów i skompletowaniem uczestników takich grup.

Rekomendacje:

- **wyłonienie kandydatów i ustanowienie odpowiadającej potrzebom liczby rodzin wspierających,**
- **zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów umów zawieranych z rodzinami wspierającymi.**

Pieczka zastępcza

Od 1 stycznia 2012 roku, w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców, powiat organizuje pieczę zastępczą.¹³

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców (art. 2 ust. 2). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy. Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do¹⁴:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować w ostateczności po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Sprawowanie pieczy zastępczej może być realizowane w formie:

1. rodzinnej;
2. instytucjonalnej.

Rodzinna piecza zastępcza

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. Rodziny zastępcze:
 - spokrewnione
 - niezawodowe
 - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne
2. Rodzinne domy dziecka.

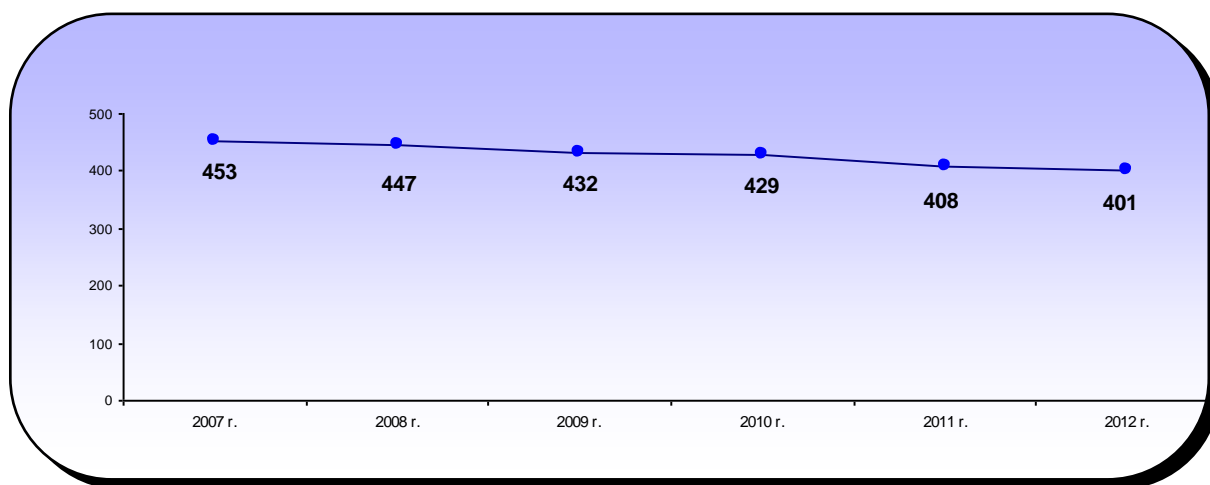
¹³ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.(Dz. U. z 2011 roku Nr 149 poz. 887, z późn.zm.)

¹⁴ Art. 4 ustawy

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka, jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W 2012 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało **401¹⁵** rodzin zastępczych, w których umieszczono **536** dzieci, w tym:

- 1) rodziny zastępcze spokrewnione – 296 rodzin – 355 dzieci;
- 2) rodziny zastępcze niezawodowe – 97 rodziny – 124 dzieci;
- 3) rodziny zastępcze zawodowe – 9 rodzin – 57 dzieci.

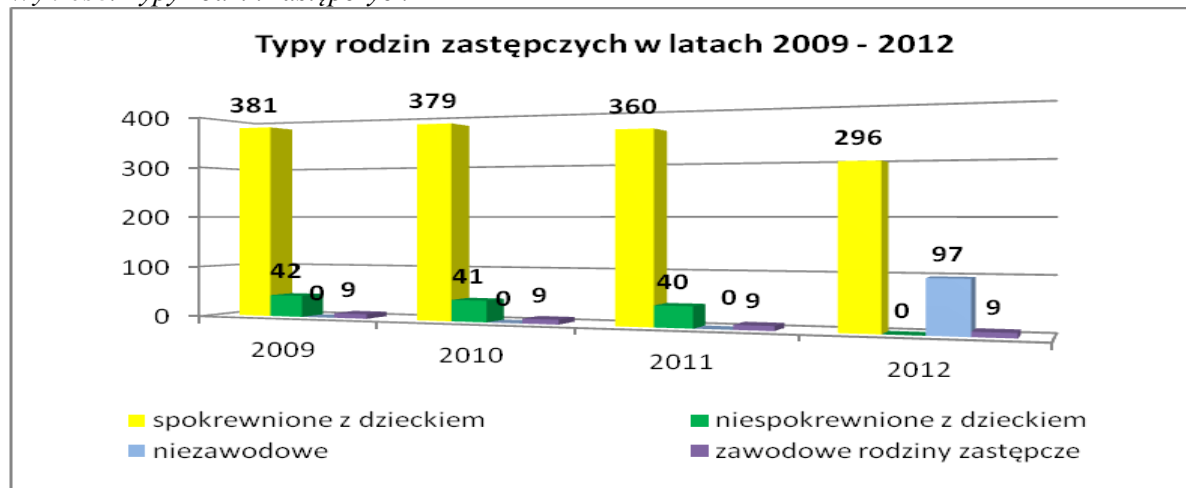
Wykres 7 - Zestawienie liczby rodzin zastępczych na przestrzeni lat 2007 – 2012.

Należy podkreślić, iż system rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin jest rozbudowany i zabezpiecza najważniejsze potrzeby rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych. Niemniej, mając na względzie stałe doskonalenie, należy wskazać najważniejsze kierunki dalszego rozwoju oraz potencjalne zagrożenia jego funkcjonowania.

¹⁵ jedna rodzina zastępcza pełniła podwójną funkcję – rodziny spokrewnionej z dzieckiem i rodziny niezawodowej, dlatego w typach rodzin wykazywana jest dwa razy.

Wykres 8. Typy rodzin zastępczych¹⁶

Najliczniejszą grupą rodzin zastępczych w 2012 roku były rodziny spokrewnione z dzieckiem i stanowiły 73,63% ogółu rodzin zastępczych. Jak wskazują założenia do ustawy w tego typu rodzinach „(...) w wielu przypadkach nie unika się dziedziczenia określonych patologii rodzinnych (bezradności, nieodpowiedzialności, słabych więzi emocjonalnych, awanturniczych zachowań, uzależnień itp.) (...)”¹⁷, a także uwzględniając problem „(...) pozorności pieczy zastępczej w przypadku wielu rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem (...)” niezwykle istotne jest zwiększanie kompetencji i umiejętności opiekuńczo – wychowawczych w rodzinach spokrewnionych.

Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 24,13% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,24% ogólnej liczby rodzin zastępczych. Ta forma opieki zastępczej jest uznawana za najbardziej pożądaną i należy wskazać na konieczność jej rozwoju na terenie Miasta Lublin. Szukając wyjaśnienia, niskiego udziału rodzin zastępczych zawodowych, należy wskazać na kilka istotnych problemów: z pozyskiwaniem kandydatów do pełnienia roli rodziny zastępczej zawodowej, ograniczone środki finansowe na wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, co uniemożliwia tworzenie nowych rodzin zastępczych zawodowych mimo posiadanych

¹⁶ Z dniem wejścia w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej działające na podstawie dotychczasowych przepisów;

- 1) spokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze:
 - a) tworzone przez wstępnych (babcia, dziadek) lub rodzeństwo, stają się rodzinami zastępczymi spokrewnionymi,
 - b) tworzone przez osoby inne niż wymienione w lit. a, stają się rodzinami zastępczymi niezawodowymi;
- 2) niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze, stają się rodzinami zastępczymi niezawodowymi;
- 3) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem specjalistyczne rodziny zastępcze stają się rodzinami zastępczymi zawodowymi specjalistycznymi;
- 4) zawodowe niespokrewnione z dzieckiem rodziny zastępcze o charakterze pogotowia rodzinnego stają się rodzinami zastępczymi zawodowymi pełniącymi funkcję pogotowia rodzinnego.

¹⁷ Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej – „Założenia projektu ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej nad dzieckiem”; Warszawa, lipiec 2008r.,

przez nie uprawnień. W odniesieniu do zawodowych rodzin zastępczych wyższe koszty, niż w przypadku rodzin spokrewnionych i niezawodowych, wynikają ze wspomnianych powyżej wynagrodzeń.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach. Takie zobowiązanie powinno być równoznaczne z zabezpieczeniem środków na powyższy cel.

Należy podkreślić, iż od 1 stycznia 2015r. część form wsparcia oraz wypłacanych świadczeń, zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które obecnie mają charakter fakultatywny¹⁸, przyjmą formę obligatoryjną. Środki finansowe, które obecnie mogą zostać przyznane rodzinie zastępczej (określone w art. 83 ust. 2) przyjmą charakter obligatoryjny w odniesieniu do rodzin zastępczych zawodowych, w których umieszczono powyżej 3 dzieci. Ponadto zostanie wprowadzona obligatoryjność (na wniosek rodziny zastępczej) zatrudnienia osoby do pomocy w sprawowaniu opieki nad dziećmi lub pomocy w gospodarstwie domowym w zastępczej rodzinie zawodowej lub niezawodowej, w której przebywa więcej niż troje dzieci. Wskazane zmiany zapisów w ustawie, które będą obowiązywały od dnia 1 stycznia 2015r. są równoznaczne ze wzrostem wydatków na regulowanie zobowiązań obligatoryjnych wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rekomendacje:

- **systematyczne zwiększanie liczby zawodowych rodzin zastępczych, w tym pełniących funkcje pogotowia rodzinnego i rodziny specjalistycznej,**
- **pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zawodowych, w szczególności zawodowych rodzin zastępczych i zawodowych specjalistycznych,**
- **ustawiczne podwyższanie kwalifikacji przez rodziny zastępcze.**

¹⁸ tj:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 lat do 18 roku życia,
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- świadczenie jednorazowe lub okresowe na pokrycie wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki,
- środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego w wysokości odpowiadającej kosztom ponoszonym przez rodzinę zastępczą niezawodową albo zawodową na czynsz, opłaty z tytułu najmu, opłaty za energię elektryczną i ciepłą, wodę, gaz, odbiór nieczystości stałych i płynnych, dźwig osobowy, antenę zbiorczą, abonament telewizyjny i radiowy, usługi telekomunikacyjne
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2012 r. zatrudniono 10 koordynatorów. Na dofinansowanie realizacji przedmiotowego zadania Miasto Lublin, w ramach realizacji Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej 2012” pozyskało środki finansowe w kwocie 93 609,54zł. Ogółem wydatki na zatrudnienie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wyniosły 428 695,1zł.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy pracowali z 196 rodzinami zastępczymi,

Od stycznia 2013 roku, ze względu na zakończenie programu rządowego „Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej 2012” zatrudnionych pozostaje 5 koordynatorów. Maksymalna liczba rodzin, które mogą zostać objęte wsparciem wynosi, zatem 150.

Prognozy potrzeb wykazują, iż w kolejnych latach (2013 - 2015) zapotrzebowanie na opiekę koordynatora utrzyma się na poziomie zbliżonym do 2012r., lub nieznacznie wzrośnie, również przy uwzględnieniu rodzin zastępczych nieposiadających 2-letniego doświadczenia, jako rodzina zastępcza. Wskazuje to na potrzebę zwiększenia zatrudnienia o dodatkowych 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w najbliższych latach. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych.

Rekomendacje:

- **zwiększenia zatrudnienia o dodatkowych 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej,**
- **umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji zawodowych.**

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

W roku 2012 w Mieście Lublin, ze względu na brak zainteresowania ze strony rodzin zastępczych, nie funkcjonowały rodziny pomocowe. W kolejnych latach, biorąc pod uwagę, iż jest to nowa forma wsparcia, należy spodziewać się zwiększonego nią zainteresowania. Koniecznym będzie, więc ustanowienie rodzin pomocowych. Rodziny takie sprawują czasowo opiekę nad dzieckiem, w szczególności w okresie czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach

lub pobytem w szpitalu, czy też w sytuacji wystąpienia nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej (atr.73 ust. 2).

Rekomendacje:

- **zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów zawieranych umów z rodzinami pomocowymi,**

Instytucjonalna piecza zastępcza

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówek opiekuńczo-wychowawczych.¹⁹

Na podstawie 46 art. 101 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej placówka opiekuńczo – wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo–wychowawcza typu:

1. socjalizacyjnego;
2. interwencyjnego;
3. specjalistyczno – terapeutycznego;
4. rodzinnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno – terapeutycznego.

W 2012 roku w Lublinie funkcjonowało 9 placówek opiekuńczo – wychowawczych, z których 5 prowadzonych było przez Miasto Lublin (2 socjalizacyjne, 1 rodzinna, 2 wielofunkcyjne), natomiast 4 placówki (2 socjalizacyjne, 2 rodzinne) działały na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie (placówki niepubliczne).

W Lublinie funkcjonowały:

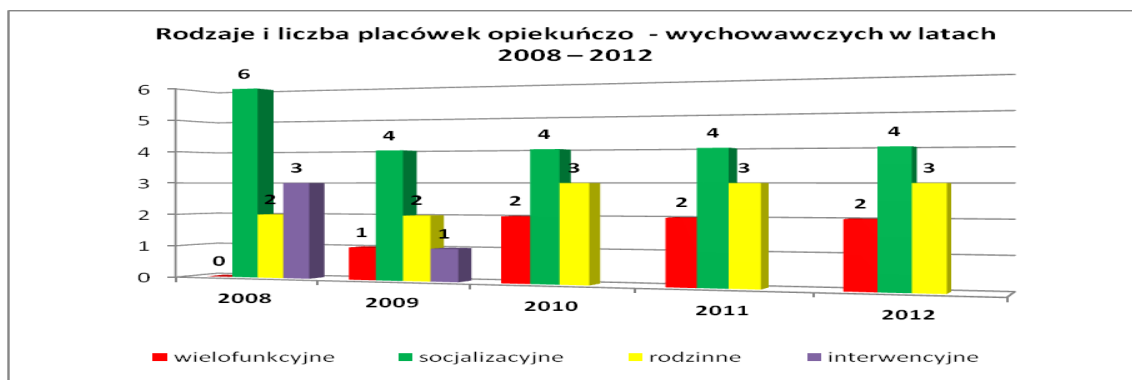
- 4 placówki socjalizacyjne,
- 3 placówki rodzinne,
- 2 placówki wielofunkcyjne²⁰.

¹⁹ Art. 93 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Zmiany w liczbie placówek opiekuńczo – wychowawczych były bardzo niewielkie, wynikały z przekształceń, jakim były poddawane istniejące placówki i uruchomienia placówki rodzinnej w 2010 roku.

Wykres 9

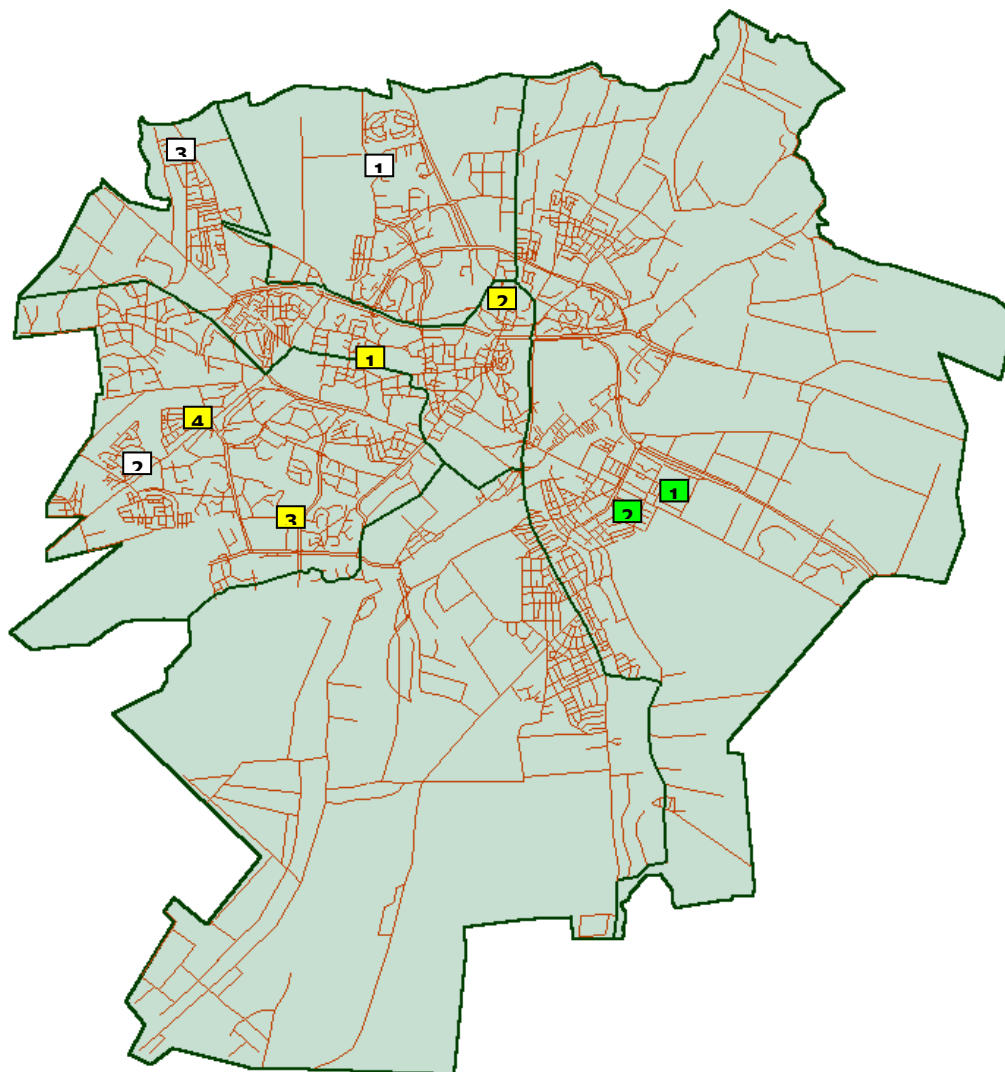

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdań MPIPS Dział 6B Jednostki organizacyjnej pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym – finansowane z budżetu powiatów ze środków na pomoc społeczną

W roku 2012 placówki dysponowały łącznie 264 miejscami przeznaczonymi dla realizacji opieki całkowitej (w tym 60 miejsc w placówkach działających na zlecenie Miasta Lublin).

²⁰ Placówki o charakterze wielofunkcyjnym tj. „Pogodny Dom”, Pogotowie Opiekuńcze funkcjonowały do końca roku 2012. Od roku 2013, w wyniku dokonanych przekształceń „Pogodny Dom” funkcjonuje łącząc zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego, natomiast Pogotowie Opiekuńcze jako placówka typu interwencyjnego.

Mapa 3. Rozmieszczenie przestrzenne placówek opiekuńczo wychowawczych na terenie Miasta Lublin w 2012 roku.

Placówki całodobowe rodzinne

- 1** Rodzinny Dom Dziecka, ul. Harnasie 3/26-27
- 2** Rodzinny Dom im. Serca Jezusa, ul. Judyrna 47
- 3** Rodzinny Dom im. św. Dominika, ul. Kąkolowa 7

Placówki całodobowe socjalizacyjne

- 1** Dom Dziecka im. Ewy Szelburg-Zarembiny, al. Raławickie 22
- 2** Dom Dziecka im. Janusza Korczaka, ul. Sieroca 15
- 3** Dom Młodzieży SOS, ul. Jutrzenki 1
- 4** Dom im. Matki Weroniki, ul. Romanowskiego 6

Placówki całodobowe wielofunkcyjne

- 1** Placówka Wielofunkcyjna "Pogodny Dom", ul. Pogodna 31
- 2** Pogotowie Opiekuńcze, ul. Kosmonautów 51

W 2012 roku dofinansowanie placówek działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosło 1 448 398,44zł, a umieszczonych w nich było 421 dzieci (w tym 31 dzieci w placówkach rodzinnych).

Tabela 15. Średni miesięczny koszt prowadzenia placówek opiekuńczo wychowawczych funkcjonujących na terenie Miasta Lublin (w zł).

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBĘ KORZYSTAJACĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH					
Placówki opiekuńczo wychowawcze ogółem	2994	3213	3250	3350	3500
W tym:					
Placówki typu rodzinnego	2138	2474	2452	2500	2600

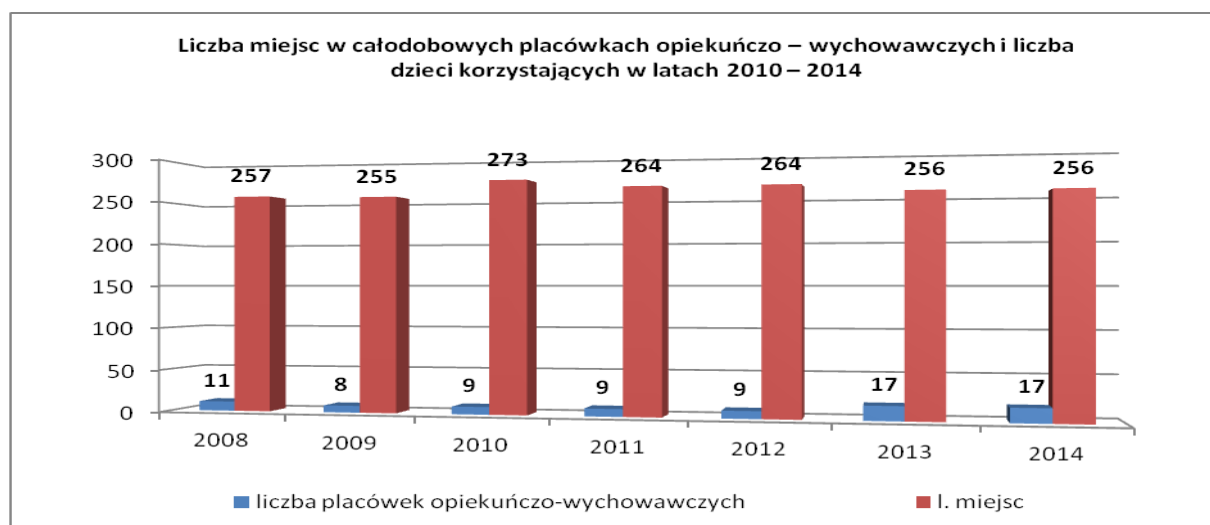
W przypadku braku możliwości umieszczenia dziecka w placówce na terenie Miasta Lublin, podejmowane są działania zmierzające do umieszczenia dzieci w placówkach funkcjonujących na terenie innego powiatu. W okresie sprawozdawczym w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie 13 powiatów przebywało 97 dzieci pochodzących z Lublina. Zobowiązania Miasta Lublin w 2012 roku w stosunku do innych powiatów z tytułu zawartych porozumień wyniosły 2 744 800,00 zł.

Pod koniec 2012 roku, w celu dostosowania organizacji placówek do obowiązujących przepisów prawnych,²¹ została przeprowadzona reorganizacja:

1. W miejsce Placówki Wielofunkcyjnej „Pogodny Dom” - **utworzono 6 Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI**, liczących do 14 miejsc każda.. Placówki łączą zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.
2. Na bazie Domu Dziecka im. Ewy Szelburg – Zarembiny – **utworzono 4 placówki opiekuńczo – wychowawcze Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4**, liczące do 14 miejsc w każdej **Domy Rodzinne** łączą zadania placówki typu socjalizacyjnego i placówki typu interwencyjnego.
3. **Pogotowie Opiekuńcze** w Lublinie od 1 stycznia 2013 roku stało się placówką typu interwencyjnego z 30 miejscami.

²¹ W szczególności ze względu na art. 94, 95, 229, 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wykres 10.

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdań MPIPS Dział 6B Jednostki organizacyjnej pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym – finansowane z budżetu powiatów ze środków na pomoc społeczną.

W związku z przeprowadzonymi reorganizacjami w myśl ustawy, utworzone zostały

2 Centra Administracyjne:

- 1) Centrum Administracyjne „Pogodny Dom”- do obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych Rodzinka I – Rodzinka VI,
- 2) Centrum Administracyjne im. Ewy Szelburg – Zarembiny do obsługi placówek opiekuńczo – wychowawczych Dom Rodzinny Nr 1 – Nr 4.

Tabela 16. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	9	9	9	17	17
Liczba miejsc	2	273	264	264	256	256
Liczba osób korzystających	3	473	449	421	x	x
W tym: PLACÓWKI TYPU RODZINNEGO						
Liczba placówek	4	3	3	3	3	3
Liczba miejsc	5	24	24	24	24	24
Liczba osób korzystających	6	24	22	31	x	x

Zaznaczyć należy, że koszty utrzymania dzieci w niepublicznych placówkach opiekuńczo - wychowawczych są o ok. 40% niższe od kosztów utrzymania w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin. W 2013 roku dotacja dla niepublicznych placówek

wyniosła 1 600 000zł. Taka wysokość dotacji pozwala na wykorzystanie miejsc na poziomie 85%. Zasadnym jest zapewnienie dodatkowych środków, w celu wykorzystania wszystkich dostępnych miejsc, jakimi dysponują te placówki.

Placówki opiekuńczo - wychowawcze obecnie funkcjonujące na terenie Miasta Lublin, nie zawsze zapewniają wystarczającą ilość miejsc do umieszczenia w nich dzieci wymagających zapewnienia tego typu pieczy zastępczej. Dynamika zjawiska wskazuje na wzrastające zapotrzebowanie na tą formę pieczy zastępczej. W celu realizacji przez Miasto Lublin ustawowego obowiązku zapewnienia dzieciom pieczy zastępczej, zasadne jest zlecenie zadania na prowadzenie dodatkowej placówki opiekuńczo - wychowawczej.

Rekomendacje:

- **ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo–wychowawczych,**
- **organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo–wychowawczych,**
- **zapewnienie środków finansowych dla placówek opiekuńczo–wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin (niepublicznych) niezbędnych do wykorzystania wszystkich miejsc jakimi dysponują te placówki,**
- **wspieranie podmiotów pozarządowych w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.**

Usamodzielnienia

Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną), dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy, są objęci przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem przez pracę socjalną, a także pomocą.:

- 1) **pieniężną na usamodzielnienie;**
- 2) **pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;**

- 3) w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
- 4) w uzyskaniu zatrudnienia;
- 5) na zagospodarowanie.

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2012 znajdowało się 447 usamodzielnianych wychowanków, z czego:

- 261 wychowanków z rodzin zastępczych,
- 186 wychowanków z 60 placówek²²

Tabela 17. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie
	Rok 2010	Rok 2011		
INDYWIDUALNE PROGRAMY POMOCY				
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA				
Liczba osób	441	450	405	413
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
USAMODZIELNIENIE				
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINY ZASTĘPCZE				
Liczba świadczeń	1604	1496	1544	1575
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba świadczeń	19	15	9	10
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba świadczeń	1585	1481	1535	1565
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZE				
Liczba świadczeń	490	562	581	592
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba świadczeń	10	3	10	10
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba świadczeń	480	559	571	582
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST.1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba osób (<u>świadczeń</u>)	20 (145)	18 (120)	14 (81)	15 (83)
W TYM:				
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE				
Liczba osób (<u>świadczeń</u>)	2 (2)	3 (3)	0	1 (1)
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI				
Liczba osób (<u>świadczeń</u>)	20 (143)	17 (117)	14 (81)	14 (82)

²² (z czego 57 osób to wychowankowie z 34 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej).

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto przeszło 90% wszystkich usamodzielnianych wychowanków.

Łącznie wydatki na usamodzielnienia tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, pomoc pieniężna na usamodzielnienie wyniosły w 2012 roku **1 323 798,94zł**.

Tabela18. Wydatki na usamodzielnienia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
85201 – Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	449 683,07	447 594,82	439 954,88	450 000,00	459 000,00
85204 – Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	979 793,32	898 532,26	883 844,06 ²³	850 000,00	867 000,00

W procesie usamodzielnienia do najważniejszych problemów należy zaliczyć:

- 1) nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia – skutek nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne, nieprzygotowywanie się do zajęć),
- 2) brak przepływu informacji pomiędzy powiatowymi centrami pomocy rodzinie, pcpr – często nie informują o podejmowanych działaniach w stosunku do usamodzielnianych wychowanków,
- 3) nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- 4) zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,
- 5) zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie (szkoły nie zgłaszają, że wychowankowie nieregularnie uczęszczają na zajęcia, szkoły nie zgłaszają wychowanków uczących się w systemie dziennym do ubezpieczenia zdrowotnego),
- 6) niewielkie zainteresowanie losem wychowanków ze strony opiekunów usamodzielnienia,

²³ W tym 13.000 zł stanowiła dotacja celowa z budżetu państwa

- 7) nieterminowe przekazywanie dokumentacji przez dyrektorów placówek, w których przebywają wychowankowie – co skutkuje niedotrzymaniem terminu w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- 8) niespójne przepisy prawa i ich nieprecyzyjność w stosunku do osób usamodzielnianych,
- 9) agresywna lub bierna postawa ze strony klientów, duża roszczeniowość ze strony klientów,
- 10) niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia.

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- 1) aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem. Zorganizowanie różnorodnych form aktywności osobom usamodzielnianym w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających możliwości na rynku pracy,
- 2) stworzenie poradnika dla młodzieży wkraczającej w proces usamodzielnienia i opiekunów usamodzielnienia oraz instytucji wspierających,
- 3) wprowadzenie stosownych zmian do istniejących przepisów w stosunku do osób usamodzielnianych, które jasno będą precyzowały m.in. obowiązek współpracy między powiatami (brak stosownych zapisów w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia, konsekwencje nie przedłożenia przez osobę usamodzielnianą w terminie dokumentów niezbędnych do wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz indywidualnego programu usamodzielnienia.
- 4) określenie, w drodze rozporządzenia MPiPS, wzoru indywidualnego programu usamodzielnienia. Każdy z powiatów opracowuje swój własny wzór indywidualnego programu usamodzielnienia, który nie zawsze zawiera wszystkie informacje zawarte w przepisach, co często skutkuje odsyłaniem ipu do uzupełnienia. Konsekwencją jest niedotrzymanie terminu złożenia programu w terminie (co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności).

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą, w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

W Mieście Lublin funkcjonuje 7 mieszkań chronionych dysponujących miejscami dla 26 osób usamodzielnianych, prowadzonych od dnia 1 stycznia 2013 roku przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Szersze informacje dotyczące mieszkań chronionych zawarto na stronie 77 (rozdział Mieszkania chronione oraz interwencyjne).

Zespół ds. pieczy i asysty rodzinnej

W związku z wejściem w życie od 2012 roku ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na podstawie art. 10 oraz art. 76 w/w ustawy, powołany został Zespół ds. pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. Siedziba zespołu zlokalizowana jest przy ul. Poniatowskiego 4 w Lublinie. Zespół realizuje zadania organizatora pieczy zastępczej oraz organizatora pracy z rodziną.

W 2012 r. w Zespole zatrudniono: kierownika, 2 pedagogów, psychologa oraz 2 inspektorów. Ponadto kierownik Zespołu koordynował pracę 10 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz 20 asystentów rodziny.

Do zadań Zespołu należy w szczególności:

- prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
- szkolenie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
- wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę,
- wspieranie rodzin naturalnych, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie powołał zarządzeniem wewnętrznym nr 58/2012 z dnia 24 sierpnia 2012 roku członków komisji ds. kwalifikowania kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W roku 2012 komisja odbyła 5 posiedzeń, na których zakwalifikowano 2 rodziny: jedną do pełnienia

funkcji rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego, drugą do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej; sporządzono 28 protokołów stwierdzających spełnianie przez kandydatów wymogów, o których mowa w art. 42 ust.1 i 2 ustawy wnosząc o wydanie:

- 26 skierowań na szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej,
- 2 zaświadczeń kwalifikacyjnych.

W okresie sprawozdawczym do Zespołu zgłosiło się 14 osób (8 rodzin) kandydatów na rodziny zastępcze, z którymi specjaliści Zespołu przeprowadzili 16 spotkań informacyjno – diagnostycznych.

Psycholog i pedagodzy Zespołu przeprowadzili badania psychologiczne i pedagogiczne 5 kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej (5 osób – 3 rodziny). Wydano 3 opinie psychologiczno – pedagogiczne, dotyczące predyspozycji i motywacji kandydatów do sprawowania przez nich pieczy zastępczej.

Do zadań Zespołu należy także organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz osób pełniących funkcje rodzin zastępczych. W okresie sprawozdawczym zorganizowano 4 cykle szkoleniowe (łącznie 187 godzin) dla rodzin zastępczych, w wyniku, których przeszkolono:

- 2 osoby (1 rodzina) kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej o charakterze pogotowia rodzinnego,
- 3 osoby (2 rodziny) kandydujące do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej,
- 36 osób (29 rodzin) pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej, nieposiadających jeszcze wymaganych szkoleń z uwagi na ustanowienie rodzin zastępczych w okresie od listopada 2011 r. lub ze względu na zmianę przepisów prawnych.

Łączny koszt realizacji powyższego zadania wyniósł 45 464,09zł zł, z czego 22 564,76zł pozyskano z Resortowego Programu Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej „Szkolenia rodzin zastępczych, osób prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego”.

W ramach działalności Zespołu przeprowadzono 491 ocen sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej i przekazano na piśmie 491 opinii o zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej do właściwych sądów. Ocen tych dokonano w celu ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka, analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną, modyfikacji planu pomocy dziecku, monitorowania procedur

adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie, oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb oraz oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Ocena dotyczyła 392 dzieci. W przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat oceny dokonywano co 3 miesiące, a sytuację dzieci starszych oceniano nie rzadziej niż co 6 miesięcy. W procesie oceny brali udział psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (ewentualnie pracownik socjalny, w przypadku, kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora), asystent rodziny w przypadku, jeśli rodzina naturalna była objęta asystenturą.

Do Ośrodka Adopcyjnego w Lublinie przekazano informację na temat 103 dzieci z uregulowaną sytuacją prawną. W informacjach tych uwzględniono opinię dotyczącą charakteru więzi łączącej dziecko z aktualnym opiekunem.

W Zespole dokonano ponadto oceny 18 rodzin zastępczych w odniesieniu do predyspozycji posiadanych przez opiekunów oraz jakości opieki sprawowanej nad powierzonym im dzieckiem. Zespół dokonał w/w ocen w składzie: psycholog, pedagog, właściwy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (ewentualnie pracownik socjalny w przypadku, kiedy rodzina zastępcza nie była objęta wsparciem koordynatora).

Specjaliści zatrudnieni w Zespole świadczyli poradnictwo (pedagogiczne i psychologiczne) na rzecz rodzin zastępczych i umieszczonych w nich dzieci. Poradnictwem objęto 45 rodzin zastępczych, udzielając 69 porad.

Porady dotyczyły:

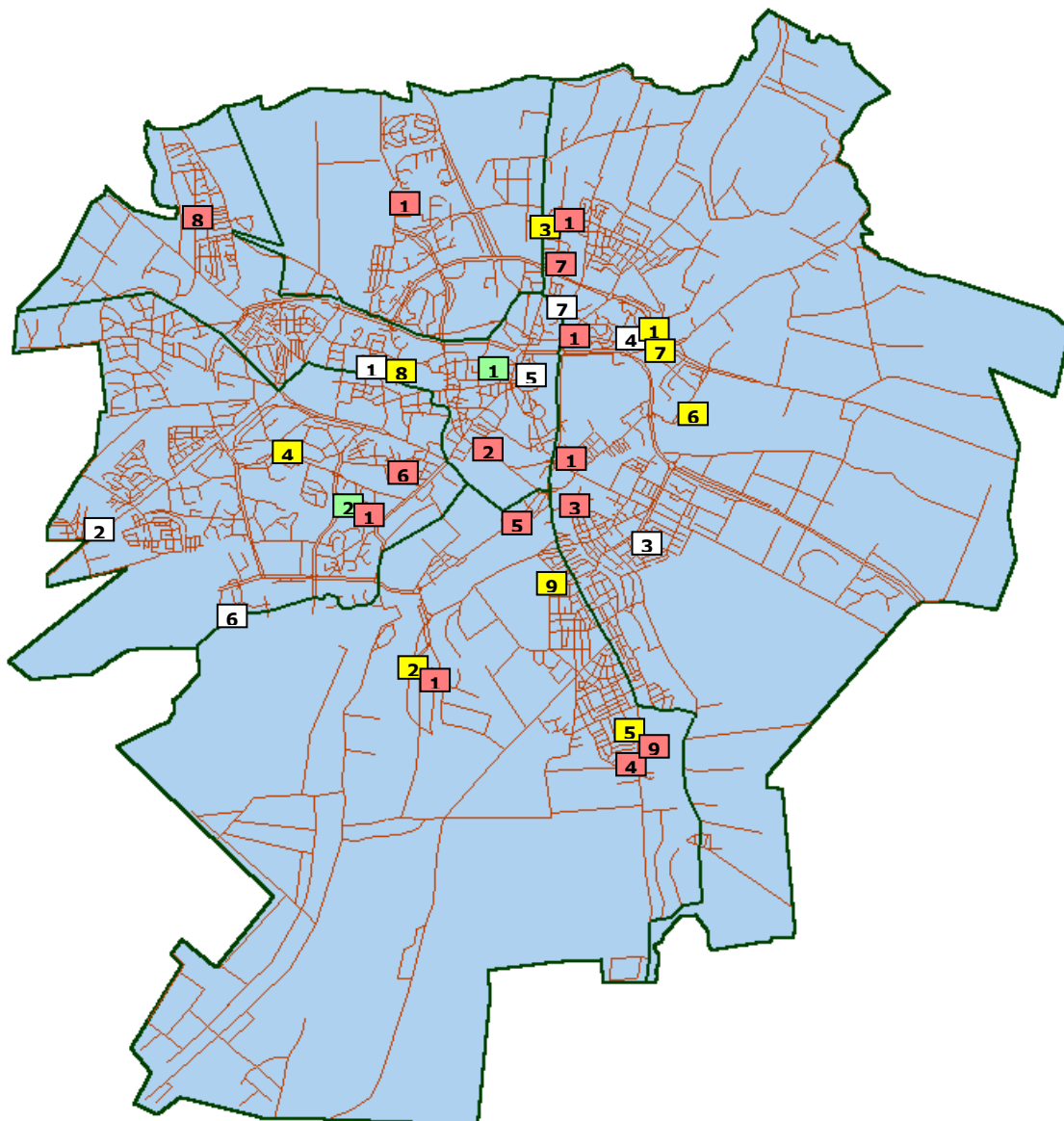
- współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka,
- problemów wychowawczych wynikających z historii życia podopiecznego,
- postaw opiekunów zastępczych wobec problemów dziecka,
- metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych.

Zespół prowadzi również rejestr danych o osobach: zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka i przekazanie go do właściwego sądu. Rejestr sporządzono i przekazano do Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie, w dniu 18 maja 2012 r.

DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

W Mieście Lublin funkcjonuje 7 domów pomocy społecznej i 36 ośrodków wsparcia. Na poniższej mapie przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek wskazanych powyżej typów.

Mapa 4. Domy Pomocy Społecznej i Ośrodki Wsparcia na terenie miasta Lublin

Domy Pomocy Społecznej

- 1 DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 2 DPS "Betania" w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 DPS "Kalina" w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 DPS im. Wiktorii Micheliśowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6 DPS im. Błogosławionego Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chelmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 ŚDS "Kalina", ul. Kalinowszczyzna 84
- 2 ŚDS, ul. Nałkowskich 78
- 3 ŚDS "Absolwent", ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 ŚDS "Roztocze", ul. Wallenroda 2a
- 5 ŚDS "Misericordia", ul. Abramowicka 2
- 6 ŚDS "Serce", ul. Gospodarza 32
- 7 ŚDS "Mefazja", ul. Towarowa 19
- 8 Filia ŚDS "Mefazja" – „MEMORY”, al. Raławickie 22
- 9 ŚDS "Akademia Artystyczna", ul. Wyścigowa 31

Dzienne domy pomocy

- 1 DDPS Nr 1, ul. Niecała 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 2 DDPS nr 2, ul. Pozytywistów 16 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)

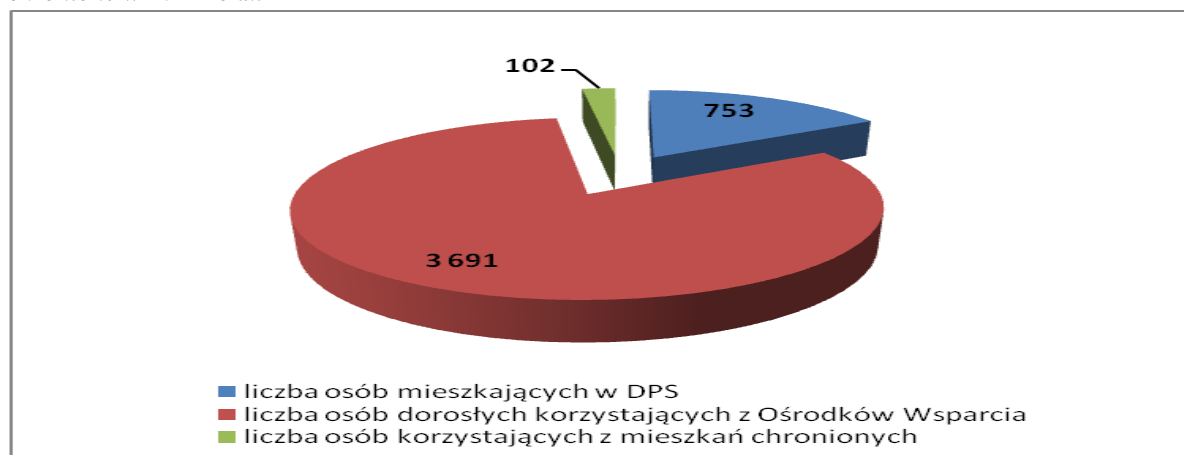
Ośrodki wsparcia dla osób bezdomnych

- 1 Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 2 Caloroczna noclegownia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3a
- 3 Ośrodek wsparcia dla samotnych matek, ul. Bronowicka 3
- 4 Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 5 Sezonowe miejsca interwencyjne
- 6 Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 7 Sezonowe miejsca interwencyjne
- 8 Sezonowa noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 9 Caloroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 10 Ośrodek wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży, ul. Chmielewskiego 9

Inne ośrodki wsparcia

- 11 Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Bazylianówka 44
- 12 Ośrodek Wsparcia Dom Dzieci Benjamin, ul. Zbożowa 22a
- 13 Klub Samopomocy "Misericordia", ul. Abramowicka 2
- 14 Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 15 Klub Samopomocy "Przystań", ul. Nałkowskich 78
- 16 Klub Samopomocy "Galeria", ul. Pozytywistów 16
- 17 Centrum Usług Socjalnych, ul. Lwowska 28 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)
- 18 Dzienny Ośrodek Adaptacyjny, ul. Poturzyńska 1 (w Zespole Ośrodków Wsparcia)

Wykres 11. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2012 roku.

Domy pomocy społecznej

W 2012 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór merytoryczny nad działalnością 7 domów pomocy społecznej, które dysponują łącznie 606 miejscami. W 2012 roku z tej formy pomocy skorzystały 753 osoby. Średni okres oczekiwania na miejsce w domu pomocy społecznej wynosił około sześciu miesięcy. Na dzień 31 grudnia 2012 roku na umieszczenie w domach pomocy społecznej łącznie oczekiwało **108** osób w tym:

- Do DPS im. M.T. z Kalkuty – **28** osób,
- Do DPS „Kalina” – **19** osób,
- Do DPS im. W. Micheliśowej – **4** osoby,
- Do DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie – **11** osób,
- Do DPS „Betania” – **13** osób,
- Do Prawosławnego DPS Diecezji Lubelsko - Chelmskiej – **11** osób,
- Do DPS z siedzibą w Lublinie przy ul. Ametystowej – **22** osoby.

Tabela19. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ						
Liczba placówek	1	7	7	7	7	9
Liczba miejsc	2	606	606	606	606	706
Liczba osób korzystających	3	697	748	753	758	883

Tabela20. Wydatki na domy pomocy społecznej (w zł).

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok oceny 2012	Potrzeby	
		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ			
Wartość nakładów ogółem. ²⁴	20 208 001,53	21 768 150,00	32 856 557,50
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	20 208 001,53	21 768 150,00	32 856 557,50
Dotacje z budżetu państwa	0,00	0,00	0

Na terenie Lublina nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej przeznaczony dla osób przewlekle psychicznie chorych. W związku z powyższym, osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy tego typu (często na podstawie postanowienia sądowego) kierowane są poza Lublin. Aktualnie (stan na dzień 01.03.2013 r.) do domów pomocy w terenie, skierowanych jest 100 osób zaburzonych psychicznie. Gmina Lublin zgodnie z art.62 ust 2 o pomocy społecznej przekazuje opłatę za tych mieszkańców na konto właściwego domu pomocy społecznej. W roku 2012 Gmina Lublin zapłaciła za pobyt osób zaburzonych psychicznie kwotę 2 028 009,07 zł. Aby zapewnić pobyt osobom z zaburzeniami psychicznymi w domu pomocy społecznej na terenie Lublina i ograniczyć dofinansowanie domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów, należy rozważyć utworzenie w Mieście takiego typu domu.

Zakładając utworzenie w 2014 roku na terenie Lublina Domu Pomocy Społecznej przeznaczonego dla 50 osób psychicznie chorych, należy przewidzieć koszty związane z jego powstaniem w wysokości ok. 5 000 000 zł.

²⁴ Wykazane wydatki za lata 2012 – 2013 dotyczą kosztów funkcjonowania domów pomocy społecznej działających na terenie Miasta Lublin. Nie uwzględniono kosztów umieszczenia osób z gminy lublin w domach pomocy społecznej znajdujących się na terenie innych powiatów. Dla roku 2014 uwzględniono szacunek uruchomienia 2 domów pomocy społecznej.

Ponadto w związku z długim oczekiwaniem na miejsce w lubelskich domach pomocy społecznej, w celu zapewnienia opieki całodobowej osobom pilnie jej potrzebującym, osoby w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chore są kierowane do domów pomocy społecznej na terenie innych powiatów. Aktualnie (stan na dzień 01.03.2013r.) do domów pomocy w terenie skierowanych jest 88 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych. W roku 2012 Gmina Lublin zapłaciła za pobyt w/w osób kwotę 2 201 223,35 zł.

Zakładając utworzenie w 2014 roku na terenie Lublina Domu Pomocy Społecznej przeznaczonego dla 50 osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych. Należy przewidzieć koszty związane z powstaniem w wysokości ok. 5 000 000 zł.

Za utworzeniem w/w domów pomocy, oprócz aspektu ekonomicznego, przemawia fakt, iż osoby będące mieszkańcami Lublina, będą przebywać w domu pomocy w swoim rodzinnym mieście. Ma to ogromne znaczenie dla członków najbliższej rodziny pensjonariusza. Dojazd do domów pomocy, usytuowanych na terenie innych powiatów, jest niejednokrotnie utrudniony z powodu znacznego oddalenia od Lublina i złego stanu zdrowia członków rodziny.

Ośrodki wsparcia

Z pomocy w ośrodkach wsparcia skorzystało ogółem w 2012 roku **3 691 osób**, w tym 1 233 osoby korzystały z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 2 458 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne.

Tabela 21. Ośrodki wsparcia.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM						
Liczba placówek	1	32	33	36	35	35
Liczba miejsc	2	1 204	1 269	1 296	1 296	1 296
Liczba osób korzystających	3	2 504	2 968	3 691	3 725	3 754
W TYM:						
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	4	7	8	8	8	8
Liczba miejsc	5	314	349	370	370	370
Liczba osób korzystających	6	415	442	480	480	480
DZIENNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	7	3	3	5	5	5
Liczba miejsc	8	211	226	237	237	237

Liczba osób korzystających	9	266	280	319	319	319
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH						
Liczba placówek	10	8	8	8	8	8
Liczba miejsc	11	208	208	208	208	208
Liczba osób korzystających	12	608	611	658	658	658
KLUBY SAMOPOMOCY						
Liczba placówek	13	3	3	4	4	4
Liczba miejsc	14	45	45	55	55	55
Liczba osób korzystających	15	176	630	602	602	602
RODZINNE DOMY POMOCY						
Liczba placówek	16	0	0	0	0	0
Liczba miejsc	17	0	0	0	0	0
Liczba osób korzystających	18	0	0	0	0	0
ŚWIETLICA DLA SENIORÓW						
Liczba placówek	19	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	20	10	10	10	10	10
Liczba osób korzystających	21	51	50	42	42	42
OŚRODKI WSPARCIA DLA DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH						
Liczba placówek	22	2	2	2	2	2
Liczba miejsc	23	91	91	76	76	76
Liczba osób korzystających	24	106	102	99	99	99
OŚRODKI WSPARCIA DLA SAMOTNYCH MATEK						
Liczba placówek	25	2	2	2	2	2
Liczba miejsc	26	80	80	80	80	80
Liczba osób korzystających	27	166	137	142	142	142
SPECJALISTYCZNY OŚRODEK WSPARCIA DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE						
Liczba placówek	28	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	29	25	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	30	64	73	62	62	62
KUCHNIA DLA UBOGICH						
Liczba placówek	31	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	32	85	85	85	85	85
Liczba osób korzystających	33	85	85	687	687	687
POZOSTAŁE OŚRODKI WSPARCIA (CAŚ, CAiRS, DOWdB, Bank Żywności)						
Liczba placówek	34	4	4	4	3	3
Liczba miejsc	35	135	150	150	150	150
Liczba osób korzystających	36	567	558	600	634	663

Tabela 22. Wydatki na ośrodki wsparcia funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok oceny 2012	Potrzeby	
		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓLEM			
Wartość nakładów ogółem	10 691 299,28	10 802 000,00	11 784 900,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	5 518 537,28	5 644 000,00	5 926 200,00
Dotacje z budżetu państwa	5 172 762,00	5 158 000,00	5 858 700,00
W TYM:			
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY			
Wartość nakładów ogółem	4 813 047,21	4 552 700,00	5 223 135,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	230 385,21	0,00	0
Dotacje z budżetu państwa	4 582 662,00	4 552 700,00	5 223 135,00
DZIENNE DOMY POMOCY			
Wartość nakładów ogółem	*3 278 152,07	*3 574 000,00	3 752 700,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	3 278 152,07	3 574 000,00	3 752 700,00
Dotacje z budżetu państwa	0,00	0,00	0
NOCLEGOWNIE, SCHRONISKA I DOMY DLA OSÓB BEZDOMNYCH			
Wartość nakładów ogółem	910 000,00	955 000,00	1 002 750,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	910 000,00	955 000,00	1 002 750,00
Dotacje z budżetu państwa	0,00	0,00	0
KLUBY SAMOPOMOCY			
Wartość nakładów ogółem	227 100,00	267 300,00	280 665,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	0,00	0,00	0
Dotacje z budżetu państwa	227 100,00	267 300,00	280 665,00
RODZINNE DOMY POMOCY			
Wartość nakładów ogółem	0,00	0,00	0
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	0,00	0,00	0
Dotacje z budżetu państwa	0,00	0,00	0

INNE ²⁵			
Wartość nakładów ogółem	1 463 000,00	1 453 000,00	1 525 650,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	1 100 000,00	1 115 000,00	1 170 750,00
Dotacje z budżetu państwa	363 000,00	338 000,00	354 900,00

Najliczniejszą grupę korzystającą z usług ośrodków wsparcia stanowiły osoby z zaburzeniami psychicznymi, korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy i klubach samopomocy. W dwunastu tego typu placówkach wsparcie otrzymały 1 082 osoby.

Od 1 listopada 2012 roku w Środowiskowym Domu Samopomocy przy ul. Nałkowskich 78 zwiększono liczbę miejsc z 70 na 75 w filii ŚDS przy ul. Lwowskiej 28. Placówka świadczy pomoc osobom z chorobą Alzheimera i zaburzeniami pamięci.

Od dnia 1 grudnia 2012 roku przy Al. Raclawickich 22 rozpoczęła funkcjonowanie Filia Środowiskowego Domu Samopomocy „Mefazja”. Nowopowstała placówka nosi nazwę „Memory” i przeznaczona jest dla 16 osób z chorobą Alzheimera.

Od dnia 1 grudnia 2012 roku o 6 miejsc została zwiększona liczba miejsc w Środowiskowym Domu Samopomocy „Kalina”, mieszczącym się przy ul. Kalinowszczyzna 84 w Lublinie, który jest dziennym ośrodkiem wsparcia w formie środowiskowego domu samopomocy dla osób w podeszłym wieku, z zaburzeniami pamięci, chorobą Alzheimera i schorzeniami pokrewnymi. Dom został utworzony w 2005 roku - początkowo dla 8 osób, w kolejnych latach liczba miejsc była stopniowo zwiększana, osiągając w grudniu 2012 roku liczbę 34 miejsc.

W związku z nadal istniejącym zapotrzebowaniem na usługi Środowiskowych Domów Samopomocy, w marcu 2013 roku do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego zostały przekazane informacje w zakresie potrzeb finansowych na rok 2013, z przeznaczeniem na rozwój sieci ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Wnioski dotyczyły pozyskania środków z budżetu państwa na uruchomienie kolejnych 17 miejsc w kwocie 27 031,15zł oraz kwoty 531 200zł przeznaczonej na inwestycje, remonty i wyposażenie ośrodków co związane jest ze standaryzacją środowiskowych domów samopomocy.

*W wartości nakładów uwzględniono również koszty poniesione przez Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Specjalnej Troski wchodzący w skład Zespołu Ośrodków Wsparcia. ZOW ma wspólny budżet na wszystkie zadania gminne.

²⁵ Ujęto: Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia Dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Ośrodek wsparcia dla samotnych matek, Ośrodek wsparcia dla samotnych matek i kobiet w ciąży, Ośrodek Wsparcia Dom Dzieci Benjamin, Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci Specjalnej Troski.

Drugą pod względem liczebności grupą, były osoby przebywające w schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. W okresie sprawozdawczym pomocy w formie schronienia udzielono 658 osobom. W mieście Lublin funkcjonuje 8 placówek (schronisk i noclegowni). Całorocznie dla osób bezdomnych przewidziane są 124 miejsca, ponadto w okresie od listopada do marca uruchamiane są dodatkowo 84 miejsca w trzech noclegowniach. W okresie jesienno zimowym miejsca przewidziane są zatem dla 208 osób bezdomnych.

Nie przewiduje się uruchomienia dodatkowych miejsc noclegowych w latach następnych. Należy jednak podkreślić, iż wydłużeniu powinien ulec okres funkcjonowania trzech okresowych noclegowni. W związku z warunkami atmosferycznymi za właściwy okres ich funkcjonowania należy uznać miesiące od października do kwietnia. Czas funkcjonowania dodatkowych miejsc uległby, więc wydłużeniu z 5 do o 7 miesięcy. Utrzymanie okresowych noclegowni w 2013 roku wynosi 160 000 zł. Koszt wydłużenia okresu ich funkcjonowania o dwa miesiące szacuje się na ok. 64 000 zł.

W odpowiedzi na potrzeby środowiska lokalnego w 2012 roku oferta placówek skierowana do mieszkańców Miasta Lublin została wzbogacona o nowopowstałe, a w już funkcjonujących placówkach zwiększano liczbę miejsc.

W dniu 1 listopada 2012 roku rozpoczął działalność Klub Samopomocy przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Absolwent” przy Al. Spółdzielczości Pracy 65 prowadzonym przez Stowarzyszenie specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego Nr 1 dla 10 osób niepełnosprawnych intelektualnie.

W dniu 20.11.2012 roku nastąpiło otwarcie Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów przy ul. Pogodnej 19. Centrum swoją ofertę skierowało do 15 osób w podeszłym wieku pragnących żyć w sposób aktywny, chcących jak najdłużej zachować swoją niezależność i samodzielność.

Rekomendacje:

- wydłużenie czasu funkcjonowania okresowych noclegowni do 7 miesięcy.

Ośrodki wsparcia funkcjonujące w ramach MOPR Lublin

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów jest Dziennym Ośrodkiem Wsparcia, przeznaczonym dla osób w wieku emerytalnym lub osób niepełnosprawnych, mogących funkcjonować w sposób samodzielny. Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku za wyjątkiem dni świątecznych w godz. 8.00 - 16.00 w poniedziałki, środy, czwartki i piątki, zaś we wtorki w godz. 10.00 - 18.00. Z pakietu usług w roku 2012 skorzystało 29 osób, które zawarły kontrakt. Wśród tych osób było 25 kobiet i 4. mężczyzn w wieku od 62 r.ż. do 86 r.ż. Większość z uczestników zajęć to osoby samotne (mimo faktu, iż część z osób mieszka z rodziną). Uczestnicy w większości borykają się ze złym stanem zdrowia, poczuciem pustki i brakiem uczestnictwa w życiu społecznym. Odpowiedzią na te problemy jest oferta Centrum Seniorów, które realizuje zadania poprzez usługi pół-stacjonarne.

W roku sprawozdawczym z organizowanych przez Ośrodek spotkań otwartych skorzystało dodatkowo ok. 90 osób starszych ze środowiska lokalnego oraz miasta Lublina.

Tabela 23. Zasoby instytucjonalne - Centrum Aktywizacji i Rozwoju Seniorów

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
POZOSTAŁE OŚRODKI WSPARCIA -CAiRS						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	2	30	30	30	30	30
Liczba osób korzystających	3	567	558	600	634	663

Pakiet usług i zajęć realizowanych w Centrum:

- usługi wspomagająco – aktywizujące (zajęcia psychologiczne, zajęcia manualno – plastyczne oraz inne zajęcia terapeutyczno – rozwijające, zgodnie z harmonogramem zajęć, organizacja czasu wolnego),
- usługi prozdrowotne (rehabilitacja leczniczo - usprawniająca, masaże),
- usługi bytowe (obiady).

Przewiduje się wzrost liczby osób korzystających z usług CAiRS w 2013 o 13 %, a w roku 2014 o 18%, w stosunku liczby osób objętych pomocą w roku oceny.

Zasoby finansowe za rok 2012 w wysokości 204 538,62 zł zaspokoiły główne potrzeby Ośrodka. Niedobór środków finansowych na rok 2013 (nakłady finansowe przekłada się na konieczność rezygnacji z części świadczonych usług, a brak wystarczających środków finansowych na materiały do zajęć) będzie mieć wpływ na zubożenie oferty Centrum.

Zwiększenie zasobów finansowych na rok 2014 pozwoli na utrzymanie oferty zajęć na stałym poziomie.

Tabela 24. Koszt funkcjonowania ośrodka.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny 2012	Potrzeby	
			Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - CAiRS				
Wartość nakładów ogółem	1	204 539	185 200	199 200
W tym:				
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	2	195 864	185 200	199 200
Dotacje z budżetu państwa	3	8 675	0	0

Tabela 25. Średniomiesięczne koszty funkcjonowania.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBĘ KORZYSTAJĄCĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH						
Ośrodek wsparcia CAiRS	1	123 zł	126 zł	143 zł	114 zł	119 zł

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych

Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych z siedzibą przy ul. Młyńskiej 18 jest placówką o charakterze wsparcia dziennego, funkcjonującą w strukturze Filii Nr 5 MOPR, realizującą wszechstronną pomoc zmierzającą do ograniczania problemu bezdomności, jako syndromu wykluczenia społecznego oraz niwelowania jej skutków.

Ośrodek funkcjonuje przez cały rok i umożliwia pobyt w nim od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 18.00 z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. W okresie jesienno - zimowym, jeżeli uzasadniają to warunki atmosferyczne ośrodek może być czynny dodatkowo w soboty oraz niedziele w godzinach 9.00 – 14.00. Ośrodek Wsparcia wypełniając zakładane zadania umożliwia osobom bezdomnym skorzystanie z następujących usług:

- udzielanie wsparcia w oparciu o obowiązujące przepisy prawa,
- prowadzenie pracy socjalnej przy wykorzystaniu narzędzi i instrumentów aktywizujących,
- profilaktyka pogłębienia dysfunkcji prowadzona na podstawie diagnozy indywidualnych potrzeb i możliwości
- zajęcia świetlicowe (telewizja, punkt biblioteczny, prasa),
- spotkania integracyjne, kulturalne i okolicznościowe,
- możliwość korzystania z zaplecza higieniczno - pralniczego oraz kuchennego.

W roku 2012 z usług Dziennego Ośrodka Wsparcia skorzystały łącznie 302 osoby z 300 rodzin, w tym 2 dzieci. Liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka na przestrzeni ostatnich lat systematycznie wzrasta.

Tabela 26. Zasoby instytucjonalne - Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
POZOSTAŁE OŚRODKI WSPARCIA - DOWdB						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	2	40	40	40	40	40
Liczba osób korzystających	3	249	286	302	320	339

Metoda pracy socjalnej z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest kontrakt socjalny prowadzona jest nieregularnie. Wynika to ze specyfiki klientów Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych, z którymi można przeprowadzać systematyczne działania najczęściej w okresie jesienno-zimowym, kiedy to z uwagi na złe warunki atmosferyczne, zakończenie prac polowych i sezonowych, następuje zwiększenie liczby klientów systematycznie korzystających z pomocy i usług ośrodka. Cele, jakie można byłoby osiągać za pomocą kontraktu socjalnego są osiągnane w codziennej pracy z klientem poprzez ustną umowę. Zazwyczaj dotyczy to drobnych, aczkolwiek ważnych spraw, związanych z utrzymaniem higieny osobistej, podjęcia leczenia lub zdiagnozowania schorzeń, wyrobienia dowodu osobistego, zarejestrowania się w Miejskim Urzędzie Pracy, utrzymania trzeźwości. Planowane jest, aby kontrakty socjalne oraz indywidualne programy wychodzenia z bezdomności były narzędziami pracy częściej wykorzystywanymi przez pracowników socjalnych z jednoczesnym motywowaniem klientów do przyjęcia określonego porozumienia z wyszczególnieniem terminów i podejmowanych obustronnych działań. Zastosowanie

powyższych narzędzi pracy socjalnej pozwoli na zwiększenie skuteczności podejmowanych działań socjalnych, a w konsekwencji poprawę sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Tabela 27. Koszt funkcjonowania Dziennego Ośrodka Wsparcia dla Bezdomnych.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny	Potrzeby	
		2012	Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych				
Wartość nakładów ogółem	1	349 050	300 000	330 000
W tym:				
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	2	339400	300 000*	330 000
Dotacje z budżetu państwa	3	9 650	0	0

Biorąc pod uwagę, iż z roku na rok ilość osób objętych wsparciem Ośrodka systematycznie wzrasta faktyczne potrzeby na utrzymanie ośrodka w 2013 roku szacuje się na 330 000 zł.

Tabela 28. Średniomiesięczny koszt funkcjonowania.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBĘ KORZYSTAJĄCĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH						
Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych	1	b d	b d	96 zł	78 zł	81 zł

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Jest ośrodkiem wsparcia o zasięgu lokalnym, powołanym do realizacji zadań samorządu gminnego Miasta Lublin, w zakresie udzielania pomocy osobom i rodzinom z grup szczególnego ryzyka, zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Głównym celem działalności Centrum Aktywności Środowiskowej jest ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, w szczególności:

* zgodnie z planem wydatków na 2013 rok

- 1) podejmowanie działań na rzecz integracji środowiska lokalnego poprzez inicjowanie wspólnych akcji i wydarzeń lokalnych we współpracy z partnerami społecznymi,
- 2) aktywizowanie i mobilizowanie mieszkańców do rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów poprzez organizacje spotkań z osobami dotkniętymi różnego typu problemami oraz pomoc w organizacji działalności grup wsparcia i samopomocy,
- 3) prowadzenie działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej dla osób dorosłych i młodzieży w celu podnoszenia ich umiejętności i kompetencji osobistych, społecznych i zawodowych,
- 4) wspieranie rodziny w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez zapewnienie opieki wychowawczej dzieciom i młodzieży, pomoc w nauce, stwarzanie warunków do rozwijania zainteresowań i uzdolnień oraz organizację czasu wolnego,
- 5) zapewnienie pomocy rodzinie, dzieciom i młodzieży sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonym demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami poprzez organizację zajęć profilaktycznych, socjoterapeutycznych, korekcyjnych i terapeutycznych,
- 6) udzielanie doraźnej i kompleksowej pomocy osobom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych, które wynikają z dysfunkcji życia rodzinnego, sytuacji kryzysowych o charakterze nagłym lub losowym,
- 7) udzielanie pomocy rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową.

Uczestnikami Centrum Aktywności są zarówno osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież z ośmiu bloków socjalnych, przy ul. A. Grygowej. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych Sekcji Pracy Socjalnej Nr 23 Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia, stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym, a rodzicem dziecka określający zakres wsparcia. W roku 2012 z usług Centrum Aktywności Środowiskowej skorzystało łącznie 179 osób.

Tabela 29. Zasoby instytucjonalne - Centrum Aktywności Środowiskowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
POZOSTAŁE OŚRODKI WSPARCIA - CAŚ						
Liczba placówek	1	1	1	1	1	1
Liczba miejsc	2	80	80	80	80	80
Liczba osób korzystających	3	147	195	179	179	184

Skupisko bloków socjalnych przy ul. A. Grygowej 4 usytuowane jest na obrzeżach miasta Lublina. Na mieszkania zaadaptowano budynki byłego hotelu robotniczego Zakładów Metalurgicznych. Osiem bloków jednopiętrowych zajmuje terytorialnie niewielki obszar, budynki są położone równolegle, w niewielkiej odległości od siebie. W 8 blokach socjalnych jest 220 mieszkań, w których przebywa około 900 osób (dane wg Osiedlowego Zarządu Budynków „Tatary”- administratora osiedla bloków socjalnych). Faktyczna liczba osób tam zamieszkałych jest trudna do ustalenia, ponieważ przebywają tam osoby na stałe bez zameldowania.

Oddzielnym problemem mieszkańców są wysokie, niewspółmierne do standardu lokali, opłaty związane z użytkowaniem mieszkań. Na danym terenie nie ma instalacji gazowej, a wszystkie urządzenia działają z wykorzystaniem energii elektrycznej. Dodać do tego należy ubogą infrastrukturę, brak placówek handlowych, usługowych, oświatowych, służby zdrowia, placu zabaw dla dzieci.

Alienacja infrastrukturalna i społeczna spowodowała, że osiedle i jego mieszkańcy byli postrzegani, jako skupisko marginesu społecznego, międzypokoleniowej transmisji ubóstwa, dziedziczenia społecznie nieakceptowanych norm i wartości. Taki obraz ul. A. Grygowej zamykał drogę osobom podejmującym próby zatrudnienia się. Dzieci niechętnie przyjmowane były do przedszkoli i szkół. Ze szczegółowych analiz, dokonanych w latach poprzednich wynika, że bezrobocie jest dominującym problemem mieszkańców osiedla. Dotyka głównie osoby młode w wieku 26-45 lat (kobiety 29,8%, mężczyźni 13,7%). W 137 przebadanych rodzinach bez pracy pozostawało 124 osoby, z których większość to osoby długotrwale bezrobotne – 90 osób, co stanowi 72,6% ogółu bezrobotnych. Ta grupa wiekowa jest największa również wśród kobiet pozostających bez pracy krótkotrwale – do 24 miesięcy – 8,9% ogółu bezrobotnych. Natomiast wśród mężczyzn najliczniejszy jest przedział wiekowy 18 – 25 lat (8,6%). Z zebranych danych wynika, że problemem bezrobocia dotknięte są przede wszystkim kobiety – 57,3% ogółu bezrobotnych. Wśród

respondentów najwięcej osób posiadało wykształcenie zasadnicze zawodowe – 47,4% oraz podstawowe – 29,2%.

W tym kontekście za niezbędne uznano podjęcie działań skierowanych na ponowną integrację ze społeczeństwem osób wykluczonych, poprzez wdrażanie inicjatyw o charakterze wspólnotowym, opartych na zasadach dialogu, wzajemności, równorzędności, których celem będzie budowanie demokratycznej społeczności. Działania te realizuje placówka Centrum Aktywności Środowiskowej. Kadra (11 etatów) Centrum Aktywności prowadzi programowe systematyczne i skoordynowane działania w oparciu o rozpoznane potrzeby środowiska, mobilizując i wydobywając lokalne zasoby. Realizowane zadania wpisują się w profil strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pracownicy Centrum Aktywności pełnią role animatorów społecznych. Tworzą grupy samopomocowe i grupy wsparcia, włączają do współpracy wolontariat. Wspierają projekty lokalnej zmiany, poszukują partnerów do rozwiązywania problemów społecznych.

Głównym problemem, z perspektywy Centrum Aktywności, wpływającym realnie na osłabienie podejmowanych działań o charakterze readaptacyjnym, jest zbyt małe zaangażowanie we współpracę rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży. Problem wydaje się być tym bardziej poważny, że brak właściwej współpracy powoduje umacnianie się postaw dewaloryzujących potrzebę wspólnego działania na rzecz integracji społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Zbyt małe zaangażowanie rodziców i opiekunów skutkuje upowszechnianiem się niekorzystnych wzorców, przynosząc negatywne skutki zarówno w procesie wychowawczym i edukacyjnym dzieci i młodzieży - podopiecznych Centrum Aktywności.

Wydaje się, że rekomendowanym działaniem skierowanym na rozwiązanie tej sytuacji mogłoby być podniesienie skuteczności egzekwowania zobowiązań, wynikających z treści zawieranych przez pracowników socjalnych indywidualnych kontraktów socjalnych. Jednocześnie Kierownik Centrum Aktywności zintensyfikuje działania, polegające na indywidualnym aktywizowaniu rodziców i opiekunów podczas bezpośrednich kontaktów.

Centrum Aktywności Środowiskowej przejęło w dużej mierze funkcje wychowawcze i edukacyjne, przy braku na terenie osiedla, innych ośrodków o charakterze oświatowym, czy też kulturalno - oświatowym. Opór rodziców przed zaangażowaniem się na rzecz wspólnej pracy wychowawczej, przy jednoczesnej częstej ich niewydolności w tym aspekcie,

powoduje bezwzględną jak się wydaje, konieczność kompensacji oddziaływania wychowawczego.

Zadania o charakterze wychowawczym i edukacyjnym, realizowane przez Centrum Aktywności Środowiskowej, wychodzą naprzeciw tym oczekiwaniom i są bardzo wysoko oceniane przez współpracujące z Centrum Aktywności szkoły. W chwili obecnej Centrum współpracuje z 15 szkołami (szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły średnie). Ewaluacja działań dokonywana jest na bieżąco, podczas spotkań roboczych kadry Centrum Aktywności z gronem nauczycieli i pedagogów ze szkół współpracujących. Cykliczne spotkania organizowane są z inicjatywy i na terenie Centrum Aktywności.

Rekomendowane jest, zatem kontynuowanie aktywności Centrum, także w tym obszarze. Wydaje się, że realizowana misja nie ma, na obecną chwilę, żadnej alternatywy.

Informacje zwrotne, uzyskiwane od podmiotów współpracujących, jak wspomniane już wyżej szkoły, kuratorzy, policja a nade wszystko społeczność lokalna upoważnia do rekomendacji kontynuowania działalności CAŚ w jej dotychczasowym kształcie, przy stałym wsparciu i nadzorze Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie.

Wymiar osiągnięć o charakterze społecznym w tym, w szczególności wychowawczym, oświatowym i edukacyjnym wydaje się być niekwestionowany, a rola Centrum Aktywności nie do przecenienia, z punktu widzenia zarówno lokalnej społeczności, jak i szerszej społecznej perspektywy readaptacyjno - integracyjnej.

Tabela 30. Koszt funkcjonowania ośrodka.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny	Potrzeby	
		2012	Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
OŚRODKI WSPARCIA - CAŚ				
Wartość nakładów ogółem	1	555 716	542 500	600 000
W tym:				
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	2	555 716	542 500	600 000
Dotacje z budżetu państwa	3	0	0	0

Tabela 31. Średniomiesięczny koszt funkcjonowania.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBE KORZYSTAJACĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH						
Centrum Środowiskowej Aktywności	1	244 zł	257 zł	240 zł	251 zł	249 zł

REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

W dziale ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizowane są zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, bezpośrednio skierowane do osób niepełnosprawnych oraz skierowane do nich za pośrednictwem organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W ramach zadań bezpośrednich dofinansowywane są:

1. wyroby medyczne, będące przedmiotami ortopedycznymi, środki pomocnicze oraz sprzęt rehabilitacyjny,
2. turnusy rehabilitacyjne,
3. bariery techniczne, w komunikowaniu się i architektoniczne,
4. usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika,
5. obszary w ramach pilotażowego programu „Aktywny samorząd”.

Zadaniami, finansowanymi ze środków PFRON, skierowanymi do osób niepełnosprawnych za pośrednictwem jednostek prawnych są natomiast:

1. warsztaty terapii zajęciowej,
2. sport, kultura, rekreacja i turystyka,
3. zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,
4. zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym.

Środki przeznaczone na realizację zadań w 2012 roku, stanowiły 142,3 % środków z 2011 r. Dział realizował w 2012 dwa nowe zadania: wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - dofinansowanie do usług tłumacza języka migowego oraz na podstawie umowy zawartej pomiędzy Prezydentem Miasta Lublin a Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pilotażowy program „Aktywny samorząd”.

Na realizację zadań powiatu, wynikających z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2012 roku **9 592 790 zł**. Kwota **800 000 zł** z przyznanego limitu było w dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Pozostała kwota **8 792 790zł** pozostała w dyspozycji działu ds. osób niepełnosprawnych MOPR. W drodze otwartych konkursów ofert fundacjom

i organizacjom pozarządowym przekazano **200 000 zł**. Wydatki na pozostałe zadania, wyniosły **8 553 705,53 zł**.

Ponadto w 2012 roku pozyskano również dodatkowe środki z PFRON, przeznaczone na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd”. W 2012 roku wydatkowano na ten cel **394 389zł**.

Wartość wszystkich środków, pozyskanych z PFRON, a pozostających w dyspozycji działu ds. osób niepełnosprawnych, z uwzględnieniem limitu oraz wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela32. Środki finansowe PFRON oraz ich wykorzystanie, przeznaczone na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w 2012 roku.

lp	Zadanie	Limit 2011	Limit 2012	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2012 r.
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności wtz	3 994 920zł	3 994 920zł	3 994 920zł	100,00%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	187 037zł	1 460 000zł	1 430 222zł	97,96%
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	142 500zł	520 400zł	515 313zł	99,02%
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów	1 288 125zł	1 764 590zł	1 760 395zł	99,76%
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych (w 2012 r. zawiera usługi tłumacza języka migowego)	453 500 zł	852 880zł	820 041zł	96,15%
6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym	-----	200 000zł	199 246zł	99,62%
7	RAZEM:	<u>6 066 082zł</u>	<u>8 792 790zł</u>	<u>8 720 137</u>	<u>99,17%</u>
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd” – dodatkowe środki PFRON	-----	524 274zł	394 389zł	75,22%
	Środki PFRON razem	6 066 082 zł	9 317 064,00 zł	9 114 526,00 zł	97,83%

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane przez dział ds. osób niepełnosprawnych, w znacznej mierze są uzależnione od limitu środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, który w latach 2010 – 2011 utrzymywał się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina. W roku 2012 środki te w dużej mierze zabezpieczyły potrzeby osób niepełnosprawnych w Lublinie, ponieważ wysokość ich była na poziomie 9 592 790 zł. Jednocześnie limit tych środków pozwolił w 2012 roku także na wydzielenie kwoty 200 000 zł na zadania zlecane

w drodze otwartego konkursu ofert dla fundacji i organizacji pozarządowych. We wcześniejszych latach wydzielenie jakiegokolwiek kwoty na te cele przekraczało możliwości finansowe, wynikające z wysokości limitu PFRON.

Dodatkowo w 2012 roku środki PFRON pochodziły z pilotażowego programu „Aktywny samorząd” na realizację przez samorząd powiatowy zadań i programów, które w poprzednich latach prowadzone były przez Lubelski Oddział Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Nowe zadanie dotychczas było prowadzone na bazie zastanych zasobów kadrowych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, pomimo, iż zadania te wymagały znacznych nakładów pracy, a procedury PFRON są skomplikowane i zmieniały się w toku pracy nad pilotażem programu. Stąd potrzeba zatrudnienia osób w wymiarze jednego – dwóch etatów, które byłyby odpowiedzialne za prawidłową realizację programu w latach następnych. Uzasadnione to jest także znacznym rozszerzeniem pilotażowego programu o nowy moduł polegający na obsłudze dofinansowań do uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym przez osoby niepełnosprawne. Jest to zadanie, które zwiększy w ciągu roku znacznie wymiar pracy. Szacunki Lubelskiego Oddziału PFRON prognozują, że takich wniosków może być 300 rocznie z podziałem na dwa semestry ubiegania się o pomoc.

Zgodnie z uchwałą Zarządu PFRON w 2013 roku limit środków PFRON zmniejszony jest o blisko 2,5 mln zł. Obecna kwota dla Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu, ze środków PFRON na zadania powiatu wynosi 7 073 465 zł, w tym zobowiązania wynikające z dofinansowań warsztatów terapii zajęciowej, wynoszące blisko 4 000 000 zł. Środki, jakie zostały na 2013 rok zapotrzebowane na realizację pilotażowego programu „Aktywny samorząd”, wynoszą 3 300 000 zł, a ich wysokość może ulec zmianie.

Środki pochodzące z budżetu Miasta Lublin, na realizację zadań wynikających z „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2008-2013” utrzymywane są na analogicznym poziomie do lat poprzednich.

Zobowiązania wynikające z finansowania warsztatów terapii zajęciowej, nie są zagrożone i zarówno PFRON, jak i Gmina Lublin – miasto na prawach powiatu zabezpiecza wymagane na działanie WTZ-ów środki.

Tabela 33 . Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ					
Liczba placówek	9	9	9	9	9
Liczba uczestników zajęć	270	270	270	270	270

Zasoby w postaci warsztatów terapii zajęciowej nie wymagają zwiększenia. Obecnie w Lublinie jest 9 warsztatów i sprawują one opiekę nad 270 osobami niepełnosprawnymi z powodu upośledzenia umysłowego, dysfunkcji narządu ruchu i narządu wzroku oraz chorób psychicznych. Miasto wesprze każdą inicjatywę oddolną organizacji pozarządowych, planujących utworzenie nowego WTZ, lecz pomimo prób utworzenia nowego w Lublinie od kilku lat przedsięwzięcie to nie dochodzi do skutku. Nakłady, jakie musi uruchomić organizacja prowadząca warsztaty terapii zajęciowej przekraczają dotychczasowe możliwości organizacji pozarządowych.

Dział ds. osób niepełnosprawnych realizuje również „Program działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2008-2013” – środki pochodzą z budżetu Miasta Lublin, a ich wykorzystanie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 34. Wykorzystanie środków pochodzących z budżetu miasta, przeznaczonych na realizację „Programu działań na rzecz niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Lublin w latach 2008 – 2013”

Lp	Zadanie	Liczba uczestników	Plan wydatków	Wykonanie w 2012 roku (w złotych)
1.	Organizacja akcji i realizacja programów upowszechniających wiedzę o przyczynach i skutkach powstawania niepełnosprawności oraz sposobach jej zapobiegania	5 951	24 880	24 880
2.	Świadczenie poradnictwa dla osób niepełnosprawnych	736	21 000	21 000
3.	Prowadzenie edukacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	65	54 567	54 567
4.	Organizacja kursów i szkoleń przygotowujących do pracy z osobami niepełnosprawnymi	104	28 000	28 000
5.	Rehabilitacja osób niepełnosprawnych	135	127 498	126 726
6.	Integracja osób niepełnosprawnych z mieszkańcami Lublina	685	17 000	17 000
7.	Realizacja programów promujących osiągnięcia osób niepełnosprawnych	10 300	26 378	26 378
8.	Umożliwienie zdobycia nie zbędnego doświadczenia osobom niepełnosprawnym	32	47 000	47 000
9.	Udział Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu w finansowaniu warsztatów terapii zajęciowej	270	443 880	443 880
RAZEM		18 278	790 203	789 431

MIESZKANIA CHRONIONE ORAZ INTERWENCYJNE

Mieszkania chronione

W roku 2012 w dyspozycji pozostawało łącznie 28 mieszkań chronionych z 89 miejscami. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców oraz usamodzielniających się wychowanków placówek i opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystały 102 osoby.

Tabela 35. Ogólna liczba mieszkań chronionych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby		
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
MIESZKANIE CHRONIONE						
Liczba placówek	1	7	28	28	28	28
Liczba miejsc	2	46	89	89	90	90
Liczba osób korzystających	3	57	102	102	101	101

Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Na terenie miasta Lublin, w okresie objętym oceną funkcjonowały 3 mieszkania chronione przeznaczone dla co najmniej 4 rodzin cudzoziemskich.

Tabela 36. Mieszkania chronione dla cudzoziemców.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM					
Liczba placówek	2	3	3	3	3
Liczba miejsc	22	25	25	25	25
Liczba osób korzystających	30	31	22	25	25

Do dyspozycji cudzoziemców w mieszkaniach było 25 miejsc. W 2012 roku z pobytu w lokalach skorzystały 22 osoby z 5 rodzin.

Tabela 37. Środki finansowe na prowadzenie mieszkań chronionych dla cudzoziemców (w zł).²⁶

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
852 – POMOC SPOŁECZNA						
85220- mieszkania chronione dla cudzoziemców	1	456 201,21	173 673,4	406 388,94	355 272,10	367 959,09

Szczegółowo środki finansowe na wydatki pomocy społecznej przedstawiają się następująco:

Rok 2010 - Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej stanowiące wkład własny do realizowanych projektów to kwota: 115 131,24 zł. Środki finansowe z EFU – 341 069, 97 zł.

Rok 2011 - Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej – 42 456,98 zł. Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej stanowiące wkład własny do realizowanych projektów to kwota: 31 321,45 zł. Środki finansowe z EFU – 99 894,97 zł.

Rok 2012 - Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej stanowiące wkład własny do realizowanych projektów to kwota: 134 597,24 zł. Środki finansowe z EFU – 271 791,70 zł.

Rok 2013 - Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej stanowiące wkład własny do realizowanych projektów to kwota: 88 818,02 zł. Środki finansowe z EFU – 266 454,08 zł.

Rok 2014 - Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej stanowiące wkład własny do realizowanych projektów to kwota: 91 989,77 zł. Środki finansowe z EFU – 275 969,32 zł.

Należy podkreślić, iż w Mieście Lublin funkcjonuje sieć mieszkań chronionych dla cudzoziemców, która zapewnia wystarczającą liczbę miejsc. nie planuje się zwiększenia zasobu instytucjonalnego w tym zakresie. Zakłada się utrzymanie na tym samym poziomie sieci mieszkań chronionych, co w 2013 roku.

²⁶ Środki finansowe na wydatki pomocy społecznej związane z utrzymaniem mieszkań chronionych dla cudzoziemców, uwzględniają wydatki na ich utworzenie, prowadzenie oraz podejmowanie inicjatyw wspierających proces integracji cudzoziemców jak: uczestnictwo w kursach i szkoleniach, uczestnictwo w stażach zawodowych, edukacja przedszkolna i pozaszkolna dzieci, wyjścia kulturalne itp. Wartość środków finansowych uwzględnia dofinansowanie z Europejskiego Funduszu na rzecz Uchodźców oraz wkład własny do realizowanych projektów, których elementem jest funkcjonowanie mieszkań chronionych, jak również inne własne środki finansowe na wydatki pomocy społecznej, które były związane z funkcjonowaniem mieszkań chronionych.

Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Dla osób niepełnosprawnych oraz z zaburzeniami psychicznymi, przy Domu Pomocy Społecznej z siedzibą w Lublinie, przy ul. Ametystowej 22 im. Błogosławionego Jana Pawła II, funkcjonowało 18 mieszkań chronionych dla 39 osób. Z pobytu w mieszkaniach chronionych dla osób niepełnosprawnych w roku 2012 skorzystało 46 osób z różnym rodzajem niepełnosprawności.

Tabela 38. Środki finansowe na prowadzenie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych (w zł)

MIESZKANIA CHRONIONE dla niepełnosprawnych			
Wartość nakładów ogółem	308 655,36	338 000,00	354 900,00
W tym:			
Środki Jednostki Samorządu Terytorialnego	308 655,36	338 000,00	354 900,00
Dotacje z budżetu państwa	0,00	0,00	0

Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystały 34 osoby. W dniu 8 stycznia 2013 roku uruchomiono mieszkanie przy ul. Wyżynnej (dysponujące 5 miejscami), a mieszkanie chronione przy ul. Strzembosza 1/73 (dysponujące 4 miejscami) przestało funkcjonować, w związku z czym aktualnie w Mieście Lublin funkcjonuje 7 mieszkań chronionych dla 26 osób usamodzielnianych.

Na przestrzeni lat 2010 – 2012 z możliwości zamieszkania w mieszkaniu chronionym na terenie Miasta Lublin skorzystało 49 usamodzielniających się wychowanków.

Tabela 39. Mieszkania chronione dla usamodzielniających się.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓLEM					
Liczba placówek	5	7	7	7	7
Liczba miejsc	24	25	25	26	26
Liczba osób korzystających	27	32	34	30	30

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. Zasady ponoszenia odpłatności reguluje Uchwała Nr 682/XXXI/2009 Rady

Miasta Lublin z dnia 30 kwietnia 2009r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych i ośrodkach wsparcia ze zmianami.

Tabela 40. Środki finansowe na prowadzenie mieszkań chronionych dla usamodzielniających się (w zł.).

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Lata poprzednie		Rok oceny	Potrzeby	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
852 – POMOC SPOŁECZNA						
85220- mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych	1.	155 935,87	168 273,12	153 885,32	149 620,00	167 574,40 ²⁷

Tabela 41. Średniomiesięczny koszt zasobu (w zł)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lp.	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza	
		Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie
ŚREDNI MIESIĘCZNY KOSZT NA 1 OSOBE KORZYSTAJĄCĄ LUB UCZESTNICZĄCĄ W ZAJĘCIACH						
Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się	1.	541	560	512	479	537

Należy podkreślić, iż w Mieście Lublin funkcjonuje sieć mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych, która zapewnia wystarczającą liczbę miejsc. Nie planuje się zwiększenia zasobu instytucjonalnego w tym zakresie. Zakłada się utrzymanie na tym samym poziomie sieci mieszkań chronionych, co w 2013 roku.

Mieszkanie interwencyjne

Mieszkanie interwencyjne funkcjonuje w ramach zadań Centrum Interwencji Kryzysowej. Lokal jest standardowo wyposażony. Posiada 13 miejsc noclegowych. Mieszkanie przeznaczone jest dla osób i rodzin znajdujących się z różnych przyczyn w sytuacji kryzysowej - wymagającej udzielenia pomocy w postaci schronienia oraz specjalistycznej pomocy psychologiczno – terapeutycznej. W 2012 roku w Mieszkanie Interwencyjnym z tej formy pomocy skorzystało 16 osób, w tym 10 dzieci. Dwie rodziny przebywały w związku z sytuacją kryzysową, spowodowaną utratą mieszkania w wyniku pożaru, pozostałe z uwagi na ostrą przemoc w rodzinie.

²⁷ Założono 12% wzrost wydatków na mieszkania chronione dla osób usamodzielnianych – wzrost opłat oraz potrzeba remontów, zakupu wyposażenia na skutek ich zużycia oraz uzupełnienia braków w wyposażeniu.

INNE ZASOBY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

Żłobki

Na przestrzeni lat 2010-2012 w Lublinie funkcjonowało 8 żłobków, które nie dysponowały wystarczającą liczbą miejsc, konieczną do zabezpieczenia potrzeb mieszkańców, w zakresie opieki nad dzieckiem do lat 3. Liczba dzieci oczekujących na miejsce w żłobku wyniosła w roku 2010 - 525, stopniowo ulegała zmniejszeniu i w 2012 roku wyniosła 387. Celem ograniczenia liczby dzieci oczekujących na miejsce w żłobku, planowane jest w 2013 uruchomienie nowego żłobka przy ul. Wolskiej, który będzie dysponował 160 miejscami. Zauważyć należy, że realizacja powyższej inwestycji nie jest wystarczająca do zabezpieczenia potrzeb mieszkańców Lublina, przewiduje się, zatem, że w roku 2014 nadal około 270 dzieci pozostanie na liście oczekujących na miejsce w placówce.

Oświata

Zakres zadań oświatowych, realizowanych przez Miasto Lublin jest bardzo szeroki. Miasto prowadzi niemal wszystkie typy szkół i placówek tworzących polski system oświaty, dotuje bogato rozwinięty sektor szkolnictwa niepublicznego.

W Lublinie na przestrzeni ostatnich 3 lat stopniowo wzrastała liczba przedszkoli od 120 placówek w roku 2010, 134 w roku 2011 do 145 w roku 2012. Sieć przedszkoli uzupełniają oddziały przedszkolne funkcjonujące przy szkołach podstawowych. Dodatkowo na terenie miasta funkcjonują punkty przedszkolne, finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i z budżetu miasta. Pomimo faktu, iż w roku oceny 739 dzieciom nie przyznano miejsca w przedszkolu, przewiduje się, że do 2014 roku potrzeby mieszkańców w tym zakresie edukacji przedszkolnej będą w pełni zaspokojone.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	PROGNOZA		
	Rok 2010	Rok 2011		Rok po ocenie	Dwa lata po ocenie	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA						
Liczba mieszkań w zasobie gminy	1	9 509	9 579	9 296	.	.
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie z zasobów gminy	2	220	211	385	.	.
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	324	285	316	.	.
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie socjalne	4	201	139	195	.	.
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, dzienny opiekun)	5	8	8	8	8	8

Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, dzienny opiekun)	6	525	412	387	350	270
Liczba przedszkoli	7	120	134	145	146	150
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg. złożonych wniosków	8	850	653	739	700	700
Liczba szkół podstawowych	9	49	49	49	49	49
Liczba szkół gimnazjalnych	10	40	39	41	41	40
Liczba szkół ponadgimnazjalnych	11	195	196	182	168	160
W tym: liczba szkół przygotowujących do zawodu	12	134	137	116	102	96
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży	13	39	39	39	39	39
Liczba bibliotek publicznych	14	2	2	2	2	2
Liczba domów kultury	15	3	4	4	4	4
Liczba obiektów sportowych	16	492	492	492	496	499
Liczba boisk przyszkolnych	17	77	77	77	77	77
Liczba podstawowych zespołów opieki zdrowotnej	18	203	218	.	.	.
Liczba szpitali	19	10	10	.	.	.
Liczba ośrodków dla cudzoziemców, ubiegających się o status uchodźcy	20	1	1	1	1	1

REKOMENDACJE:

- dalsze szkolenie i doskonalenie umiejętności pracowników socjalnych,
- zwiększenie zatrudnienia w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin,
- doskonalenie metodyki pracy z dzieckiem (dobór takich metod pracy, by dzięki nim, poprzez dziecko, pozytywnie oddziaływać również na pozostałych członków rodziny),
- zatrudnianie specjalistów (animatorów) o wysokich kwalifikacjach oraz zapewnienie im możliwości ustawicznego podnoszenia kwalifikacji,
- zapewnienie odpowiednich szkoleń dla kadry pracującej z dziećmi,
- systematyczne zwiększanie środków finansowych na dofinansowanie działalności placówek wsparcia dziennego, by stały się dla dzieci atrakcyjną alternatywą spędzania czasu wolnego,
- zwrócenie szczególnej uwagi na rozwój pracy z dzieckiem w jego naturalnym środowisku rówieśniczym (pedagogika podwórkowa),
- zwiększanie do 20 liczby zatrudnionych asystentów rodziny do 2015 roku,
- zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie ciągłości zatrudnienia asystentów rodziny,
- zapewnienie asystentom rodziny możliwości podnoszenia kwalifikacji,
- zorganizowanie dla asystentów rodziny grup samopomocowych, w celu zapobiegania zjawisku wypalenia zawodowego,
- wyłonienie kandydatów i ustanowienie odpowiadającej potrzebom liczby rodzin wspierających,
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów umów zawieranych z rodzinami wspierającymi,
- systematyczne zwiększanie liczby zawodowych rodzin zastępczych, w tym pełniących funkcje pogotowia rodzinnego i rodziny specjalistycznej,
- pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zawodowych, w szczególności zawodowych rodzin zastępczych i zawodowych specjalistycznych,
- ustawiczne podwyższanie kwalifikacji przez rodziny zastępcze,
- zabezpieczenie środków finansowych na pokrycie kosztów zawieranych umów z rodzinami pomocowymi,
- zwiększenia zatrudnienia o dodatkowych 2 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej

- umożliwienie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej podnoszenia kwalifikacji zawodowych,
- ustawiczne podnoszenie kwalifikacji kadry placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- organizowanie różnorodnych form aktywności, stymulujących rozwój wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych,
- zapewnienie środków finansowych dla placówek opiekuńczo – wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin (niepublicznych) niezbędnych do wykorzystania wszystkich miejsc jakimi dysponują te placówki,
- wspieranie podmiotów pozarządowych w tworzeniu nowych placówek opiekuńczo - wychowawczych,
- aktywizowanie młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach systemu usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem,
- utworzenie domu pomocy społecznej przeznaczonego dla osób psychicznie chorych,
- utworzenie domu pomocy społecznej przeznaczonego dla osób w podeszłym wieku i przewlekle somatycznie chorych,
- wydłużenie czasu funkcjonowania okresowych noclegowni do 7 miesięcy.